Seria traducerilor din buddhismul Shin 9

BUDDHA ŞI OMUL

DE EIKICHI IKEYAMA

TRADUCERE DE
REV. JOSHO ADRIAN CÎRLEA

*International Association
of Buddhist Culture
Kyoto*

International Association
of
Buddhist Culture
http://[illegible]

Business office: c/o Prof. [illegible]
6-37, [illegible] 1-chome
[illegible] 522-0069
Japan

Phone: (Int.)+81-[illegible]
Fax: (Int.)+81-[illegible]
e-mail: [illegible]

Seria traducerilor din buddhismul Shin 9

BUDDHA ŞI OMUL

de Eikichi Ikeyama

Traducere de Rev. Josho Adrian Cirlea

International Association of Buddhist Culture
2006 Kyoto

Seria traducerilor din buddhismul Shin 9 (Romanian Shin Buddhism series 9)
Buddha şi omul
Traducere de Rev. Josho Adrian Cirlea după
Buddha & man by Eikichi Ikeyama
Published by Buddhist Study Center Press, Hawaii 1989

Published by
The International Association of Buddhist Culture, Kyoto
[Business Office] c/o Prof. Eshō Sasaki,
6-37, Banba 1-chome, Hikone 522-0069 Japan

Jointly published & distributed by
Nagata Bunshodo, Kyoto
Adress: Hanayacho-dori, Nishinotoin, Shimogyoku, Kyoto 600-8342

Printed by Dobosha Printing Co. Ltd., Kyoto 2006

Cuprins

Cuvânt înainte la ediția în limba română

Jack Austin spunea: "Pentru aceia dintre noi care avem nevoie de o metodă mai simplă dar nu mai puțin eficientă din familia buddhistă, calea lui Shinran Shonin se dovedeşte a fi chiar asta: simplă şi eficace. Noi recităm Numele lui Buddha (nembutsu) şi ne bazăm pe Compasiunea sa binevoitoare. Este o cale directă şi simplă, care nu necesită multă înțelepciune sau anumite abilități din partea noastră. Însă cere sinceritate şi simplitate. Este trist faptul că aceasta implică uneori o prea mare cantitate de cuvinte complicate şi subtile pentru a o expune. Însă nu este neapărată nevoie să ne lăsăm antrenați în explicații întortocheate pentru a urma calea nembutsu: trebuie doar să avem credință în Buddha."

Motivul pentru care am ales să traduc această carte a Profesorului Ikeyama este tocmai simplitatea şi profunzimea ei, precum şi lipsa de explicații şi cuvinte întortocheate care nu spun şi nu comunică până la urmă nimic esențial.

Adeseori m-am întrebat cum ar fi fost să îl cunosc personal pe Shinran, să stau față în față cu el şi să îi pun întrebări, cred că orice buddhist Jodo Shinshu şi-a imaginat măcar odată acest lucru. Ei bine, Ikeyama reuşeşte să mă trimită întotdeauna în prezența lui Shinran ori de câte ori îi citesc cartea. Datorită lui nu doar citesc ci trăiesc alături de Shinran, mă aflu în aceaşi cameră cu el şi cu Yuienbo, îi simt fluctuațiile vocii şi îi privesc expresia feței, fiecare cuvânt îmi pare că mi se adresează personal şi chiar îl iau ca pe ceva personal. *Tannisho* nu mai este doar o carte ci un dialog între mine şi Maestrul meu. Şi asta datorită lui Ikeyama.

Namo Amida Butsu,
Rev. Josho Adrian Cîrlea
Iunie 2005 (2549 era buddhistă)

O amintire despre Profesorul Ikeyama
de Rev. Tokuso Sakakibara

Am o amintire foarte plăcută despre cartea *Buddha şi omul* de Profesorul Eikichi Ikeyama. Odată am vorbit în deschiderea unei conferinţe pe care a susţinut-o la Osaka. Am făcut referire la cele trei aspecte ale credinţei: minte sinceră, credinţă şi bucurie şi dorinţa de a se naşte în Tărâmul Pur. “După multe kalpa de trudă şi muncă grea, Bodhisattva Dharmakara a devenit Numele de şase caractere, Namo Amida Butsu, şi a apărut ca propriul său mesager pentru a salva fiinţele sensibile cele pline de patimi oarbe şi păcate karmice grave. De aceea, oamenii care nu conştientizează şi nu se bucură întru compasiunea sa sunt condamnaţi la iad. Ceva trebuie să fie în neregulă cu ei.” Am declarat cele de mai sus înaintea Profesorului Ikeyama.

Când i-a venit rândul, acesta s-a dus mai întâi la tablă şi a scris:

Dacă ţi-e frig
Spune că ţi-e frig.
Nu te da mare
Şi nu pretinde că ţi-e cald.

Apoi a ţinut prelegerea “Chemaţi pe scenă” (inclusă în traducerea de faţă). În cadrul acesteia a făcut referire la *Tannisho*, capitolele doi, nouă, treisprezece şi concluziv. În al doilea capitol, Shinran se adresează unei audienţe formată din oameni care au venit tocmai din provincia Kanto. Ultimul capitol descrie divergenţele dintre Shinran şi alţi discipoli ai lui Honen în ceea ce priveşte faptul că el ar avea aceeaşi credinţă cu a maestrului. În al treisprezecelea capitol, Shinran discută despre *karma* cu Yuien.

Apogeul prelegerii lui Ikeyama a fost comentariul dedicat capitolului nouă. Aici Yuien întreabă de ce nu se poate bucura întru nembutsu deşi simte că ar trebui să o facă atunci când îl recită. După ce recunoaşte că acelaşi lucru i se întâmplă şi lui, Shinran afirmă că Legământul Compasiunii este pentru astfel de fiinţe precum noi înşine. Observaţia de încheiere a Profesorului Ikeyama a fost că tocmai din cauză că nu suntem capabili să ne bucurăm, cu atât mai mult simţim că naşterea noastră în Tărâmul Pur este asigurată.

“Domnule Sakakibara, doamnă Hogi, nu vă ascundeţi în spatele lui Yuien. Veniţi în faţă. Legământul Compasiunii este doar pentru voi.”

Acesta a fost mesajul lui Shinran Shonin exprimat prin intermediul lui Ikeyama. Avem de obicei tendinţa de a citi *Tannisho* sau alte scrieri sacre ca şi cum am privi o piesă de teatru din banca spectatorului. În al nouălea capitol suntem aşezaţi în spatele lui Yuien, de unde privim şi ascultăm dialogul dintre Shinran şi acesta. Însă, odată cu declaraţia, “dat fiind faptul că nu simţim atâta bucurie precum ar trebui, …….. naşterea noastră în Tărâmul Pur este pe deplin asigurată”, suntem deodată chemaţi pe scenă şi puşi faţă în faţă cu Shinran Shonin. Prelegerea Profesorului Ikeyama de atunci a fost într-adevăr un moment în care “florile înfloresc iar păsările cântă”, manifestând inima lui *Tannisho* – “Mintea lui Buddha este Marea Compasiune”.

Marea Trezire[1]

“Care este cea mai mare experiență pe care o poți avea? Ea apare în momentul când te disprețuiești total pe tine însuți. Când fericirea ta, rațiunea ta, moralitatea ta și toate valorile tale devin fără nici un preț.”

Astfel a grăit Zarathustra[2]. Nietzsche susține că supraomul[3] este starea ideală a omului și avertizează: “Acum este momentul când omul trebuie să planteze semințele speranței supreme. Dar vai, curând va veni timpul când omul nu va mai fi capabil să se disprețuiască pe sine însuși.”

Calea către supraom nu este deloc ușoară. “Omul este o frângie întinsă peste un abis, între supraom și animal. O traversare și un drum periculos, o privire periculoasă aruncată în spate, o cutremurare și o haltă plină de primejdii.”

Cu toate acestea, suntem doar niște ființe obișnuite[4]. Faptele virtuoase și practicile religioase sunt în întregime peste puterile noastre. Incapabili să renunțăm la această lume a suferinței, ne scufundăm în oceanul adânc al atașamentelor și lăcomiei sau ne pierdem pe muntele uriaș al faimei și profitului personal. Suntem dezgustați de felul nostru de a fi însă tot nu reușim să găsim o ieșire din această situație. Ideea de a lua cu asalt calea către supraom devine un vis imposibil.

Și totuși, cât de mult tânjim să devenim supraoameni! Ce situație dificilă!

Probabil aceeași tânjire neajutorată este cea care îl face pe călătorul[5] împietrit de frică înaintea celor două râuri de apă și foc, să își ciulească urechile la auzul vocii de pe țărmul de est.

“Întoarce-te pe Calea cea albă!” îl îndeamnă vocea. Această întoarcere este cea care îl face capabil pe călător să își împlinească cel mai drag vis, acela de a deveni un Buddha ori un supra-supraom, depășind supraomul.

Totuși, calea către supraom și Calea albă nu sunt absolut incompatibile. Pe calea puterii personale, practicantul are de mers multe *kalpa* pe cărări întortocheate până să ajungă la destinație. Pe de altă parte, pe calea depășirii pe verticală[6] practicantul este primit imediat de puterea lui Buddha Amida. Deși sunt căi diferite, ambele țintesc la același țel suprem.

Unii oameni pun doar un singur pas pe Calea albă și totuși nu aud niciodată vocea de pe țărmul de est.

Jalnic!
Nesfârșit este egoismul
ce răsare în acest om mizerabil.
(Takuboku[7])

Ce bine ar fi fost dacă acest poet ar fi auzit vocea lui Buddha într-un astfel de moment de reflecție personală!

Călătorul se află însă în tărâmul guvernat de puterea Legământului Universal.

Pornind către vest pe calea puterii personale, acesta a fost urmărit de o mulțime de bandiți, animale fioroase și insecte veninoase, care reprezintă diferitele

impedimente ale acestei practici dificile ce apar cu violență atât în interiorul cât şi în exteriorul lui. Până la urmă a fost oprit de cele două râuri ale ataşamentului şi furiei.

Este disperat. Singura lui speranță rămâne o cale albă şi îngustă ce se găseşte în mijlocul celor două râuri.

Vocea de pe țărmul de est l-a îndreptat către această cale şi l-a asigurat că este absolut fără nici o primejdie.

Călătorul s-a gândit – din moment ce există o cale, trebuie să fiu capabil să o traversez; da, voi merge pe ea. În momentul în care a luat această decizie şi urma să facă primul pas, a auzit vocea de pe țărmul de vest: "Vino imediat cu sinceritate şi intenție corectă. O să te protejez."

A păşi pe Calea cea albă pentru prima dată, asta este ceea ce eu numesc Marea Trezire.

Fără îndoială că trezirea către propria noastră natură fără de speranță şi vrednică de dispreț este o experiență extraordinară. Însă dacă nu apare nimic deosebit în urma acestui dispreț de sine, singurul rezultat va fi o viață mizerabilă şi nefericită, indiferent cât de mare ar fi experiența acestei treziri. În acest caz ea nu este altceva decât o distrugere a valorilor.

Disprețul total față de sine însuşi capătă o valoare supremă doar atunci când devine precondiția pentru Marea Venerare sau Marea Trezire ori un alt aspect al acesteia.

Insist: "Care este cea mai mare experiență pe care o poate avea un om în această lume? Este momentul Marii Treziri, momentul în care apare mintea concentrată pe rostirea nembutsu-lui."

Parabola Celor două râuri şi a căii albe provine din experiența religioasă a Maestrului Shan-tao. Hotărârea călătorului este însăşi hotărârea lui Shan-tao. Nu greşesc dacă afirm că aproape oricine dintre noi care a obținut credința a trecut prin aceeaşi situație şi a luat o decizie asemănătoare cu a călătorului din această parabolă.

Honen Shonin[8] a citit toată colecția de sutre buddhiste de cinci ori la rând, simțindu-se cu toate acestea incapabil să înțeleagă pe deplin Dharma (învățătura). În fiecare dimineață se temea că va cădea în cele mai de jos tărâmuri ale suferinței. În fiecare seară deplângea absența în el însuşi a condițiilor karmice care să îl facă să evadeze din această lume a naşterilor repetate. În cele din urmă, a întâlnit scrierile Maestrului Shan-tao. La a opta citire, când a ajuns la pasajul "Gândiți-vă cu sinceritate şi din toată inima doar la numele lui Buddha Amida", Honen a realizat că "Buddha Amida, ca Bodhisattva Dharmakara (Hozo Bosatsu), înainte de a atinge Buddheitatea, a pregătit deja calea către salvare pentru o astfel de ființă ignorantă precum eu însumi." După această trezire a fost cuprins de bucurie până în măduva oaselor, lacrimile i-au curs în mii de râuri şi un puternic nembutsu a izbucnit de pe buzele sale. Acesta a fost momentul Marii sale Treziri către Calea albă.

Când la vârsta de nouăsprezece ani Shinran a vizitat mausoleul prințului Shotoku de la Shinaga[9], se afla încă la stadiul călătorului prin sălbăticie. Zece ani mai târziu a vizitat templul Rokkakudo, asemuindu-se cu călătorul aflat înaintea celor două râuri. Vizitele zilnice pe care i le făcea lui Honen la Yoshimizu sunt semnul că mintea sa începea să fie atrasă către Calea albă.

Trecuseră mai mult de douăzeci de ani de când Honen avusese propria sa Mare Trezire, la vârsta de 43 ani. Imaginați-vă prima întâlnire dintre bătrânul Honen în

vârstă de şaizeci şi nouă de ani şi tânărul Shinran – cele mai importante persoane pentru mine. Ce moment extraordinar trebuie să fi fost!

Până atunci, după douăzeci şi nouă de ani de experienţă a vieţii, mintea lui Shinran fusese deja curăţată de conştientizarea faptului că nu era în stare de nici o practică religioasă. Fiind un om incapabil să atingă Buddheitatea, Shinran a ajuns la concluzia: "iadul este oricum singura mea destinaţie".

Pe de altă parte, experienţa lui Honen din prima jumătate a vieţii sale era asemănătoare cu a lui Shinran.

Lui Honen i se părea că în Shinran îşi vede propria sa tinereţe. I-a prezentat acestuia calea pe care el însuşi călcase odată, povestindu-i despre căutările sale de început şi frustrările pe care le trăise. Fiecare cuvânt şi propoziţie pe care Honen o rostea îi aminteau lui Shinran de situaţia sa din prezent şi experienţele trecute. Toate lucrurile la care a făcut referire Shinran fuseseră deja trăite de Honen. Tânărul Shinran a urmat paşii Maestrului său, ambii începând să meargă împreună în armonie perfectă.

Stânci şi prăpăstii, tufişuri mişunând de şerpi veninoşi, jungle pline de animale sălbatice, ierburi care îi prindeau picioarele şi bandiţi care încercau să îl ucidă cu săbii ascuţite – calea puterii personale urmată de înţelepţi era aspră şi accidentată. Tocmai atunci când Shinran a ajuns la concluzia că nu mai poate merge mai departe, a privit înspre direcţia indicată de Maestrul său. Deodată a văzut pentru prima oară că acea parte a pădurii era curăţată de copaci. În mod miraculos o cale fusese deschisă pentru el, deşi era foarte îngustă. Era calea ce duce către Celălalt Ţărm după care tânjise atâta timp.

"Suntem salvaţi de Buddha Amida doar recitând nembutsu."

Aceasta era direcţia indicată de Maestrul Honen şi care reprezenta pentru Shinran vocea de pe ţărmul de est, fiind în acelaşi timp însăşi Calea cea albă.

Shinran era pregătit să asculte cu o minte deschisă. Entuziasmul său creştea în timp ce se apropia de reşedinţa lui Honen de la Yoshimizu. Când l-a întâlnit, i-a ascultat învăţătura şi s-a încredinţat pe deplin cuvintelor sale. A sorbit fiecare cuvânt al Maestrului său.

"Pentru mine Shinran, nu mai există nici o altă cale decât să mă încred în cuvintele iubitului meu învăţător care spunea că suntem salvaţi de Buddha Amida doar recitând nembutsu."

Acesta a fost momentul Marii Treziri pentru Shinran.

Mulţi oameni mă priveau pe mine, Ikeyama, ca pe un om cu o credinţă profundă. Eu însumi am crezut că am credinţă în interiorul meu deşi îmi era greu să spun nembutsu cu voce tare. Odată, când aveam 42 ani, am fost îngrozit de propria mea umbră, de incontrolabilele patimi oarbe ce erau pe cale să mă depăşească. Trădat de falsa credinţă creată de mine însumi am început să caut cu disperare credinţa adevărată, precum un copil pierdut ce îşi caută mama. Mintea şi corpul meu erau concentrate în acest efort. Vroiam credinţa adevărată! Însă cum o puteam găsi? În chiar acel moment mi-a venit în minte pasajul "Pentru mine Shinran …" şi *aceasta* a fost pentru mine vocea de pe ţărmul de est.

Am ascultat acea voce cu sete, am apucat repede copia după *Tannisho*[10] şi mi-am concentrat întreaga fiinţă asupra acelui pasaj. M-am simţit atras într-un mod irezistibil şi m-am afundat în el definitiv

Oh, aşa a făcut Shinran Shonin căruia îi încredinţez tot sufletul meu! Atunci şi eu … şi eu voi rosti nembutsu. Hotărât în acest fel am început să spun: "Namo …" Apoi – ce minune! – am simţit ca şi cum un torent de lumină s-a revărsat asupra mea şi înainte să cred că am terminat de spus "Amida Butsu", nembutsu a izbucnit de la sine unul după altul. Acesta a fost primul moment în care am fost capabil să recit nembutsu în mod spontan.

Ce sentimente calme, fericite şi de nedescris am avut atunci! Ca şi cum m-aş fi urcat la bordul unei nave uriaşe, ca şi cum aş fi strigat plin de triumf, m-am simţit puternic şi asigurat în acelaşi timp. Recitând nembutsu am realizat cu certitudine că aceasta era credinţa. Oh, da, asta este credinţa!

"Pentru mine Ikeyama, nu mai există nici o altă cale decât să mă încred în cuvintele iubitului meu învăţător Shinran Shonin, că sunt salvat de Buddha Amida doar recitând nembutsu."

Acesta a fost pentru mine momentul Marii Treziri."

Marea Trezire apare atunci când mintea şi inima lui Buddha atinge în întregime şi deschide minţile şi inimile fiinţelor obişnuite şi ignorante, în aşa fel încât ele devin una cu mintea şi inima lui Buddha. Cu alte cuvinte, momentul Marii Treziri este atunci când "mintea fixată asupra rostirii nembutsu-lui răsare în interiorul vostru."

Chemați pe scenă

Tannisho poate fi împărțit în două părți: primele două capitole sunt o colecție a cuvintelor lui Shinran iar celelalte reprezintă discuții purtate de Yuien (autorul cărții) despre înțelegerile corecte sau greşite ale învățăturilor Maestrului.

Unele capitole ne oferă imagini foarte vii despre interacțiunile lui Shinran cu anumite persoane, spre exemplu capitolul al doilea sau începutul postfaței, în care este prezentată o ceartă apărută printre discipolii lui Honen şi capitolele nouă şi treisprezece, care conțin dialoguri între Shinran şi Yuien.

Aceste capitole fac o impresie uşor diferită față de restul cărții pe care o citim ca şi cum am asculta pe cineva ce vorbeşte despre credința lui; putem foarte bine să lăsăm cuvintele sale să ne intre pe o ureche şi să ne iasă pe cealaltă. Totuşi, atunci când citim capitolele ce se referă la anumite persoane ne simțim de parcă am privi o piesă de teatru.

În capitolul al doilea nu ni se dau numele personajelor, însă putem vizualiza câțiva oameni care stau înaintea lui Shinran Shonin. Ei sunt acei "colegi de practică ce au făcut eforturi să ajungă în îndepărtata capitală, conduşi fiind de aceeaşi aspirație comună şi având-şi inimile fixate asupra naşterii în Tărâmul Împlinirii". Aceştia tocmai îşi încheiaseră vorbele respectuoase de salut către Shinran şi stăteau acum înaintea lui cu lacrimi în ochi, probabil din cauza bucuriei şi recunoştinței de necontrolat pe care o simțeau față de el.

După un timp Shonin a început să vorbească: "Fiecare dintre voi a venit să mă vadă, trecând granițele a mai mult de zece provincii …" Vizitatorii sunt toți numai ochi şi urechi încercând să nu piardă nici un cuvânt. În timp ce continuă să vorbească, unii dau din cap a înțelegere sau a nedumerire, se pleacă în spate ca pentru a-i contempla spusele ori stau nemişcați precum pietrele, alții se relaxează ca şi cum s-ar simți reasigurați, îşi freacă ochii sau tâmplele, stau cu mâinile încrucişate ori nu îşi găsesc locul. Când Shonin devine trist, se simte în tonalitatea vocii. Afectați de acest lucru ascultătorii fac diferite mişcări. Totuşi, atât vorbitorul cât şi cei care ascultă devin unitate în nembutsu-l care apare pe buzele lor. Putem observa aici pe viu lucrarea marii compasiuni ce vine din bătrânul Shinran.

Dimpotrivă, într-o altă scenă vedem un Shinran tânăr şi aprins ce declară în mijlocul unei adunări a discipolilor lui Honen: "Credința mea şi cea a Maestrului nostru sunt unul şi acelaşi lucru." Imediat o atmosferă ostilă se creează în jurul lui; Seikanbo şi Nembutsubo care se află lângă el îl acuză plini de furie: "Ce nepoliticos, ce îndrăzneală din partea ta să afirmi aşa ceva! Cred că ai înnebunit."
Surprins de ieşirea lor, Shinran le explică: "Nu mă înțelegeți greşit. Nu am spus că îi sunt egal Maestrului nostru în inteligență şi înțelepciune, ci doar că nu există nici o diferență între credința lui şi a mea, ca sământă a salvării." Însă ceilalți discipoli l-au respins imediat: "Această afirmație a ta este de neiertat. Chiar nu îți dai seama cât de îngâmfat poți să fii?" Uitându-se la el cu sprâncenele încruntate şi suflecându-şi mânecile robelor i-au cerut să îşi retragă cuvintele. Însă din moment ce acestea reprezentau punctul central al credinței sale, Shinran a refuzat cu hotărâre să cedeze presiunilor. Unii dintre cei de față îi privesc spusele doar ca pe un argument interesant, însă cei mai mulți sunt furioşi şi continuă să îl acuze cu voce tare.

Scena se mută în camera de oaspeți a lui Honen unde discipolii stau toți aşezați. Zenshinbo (Shinran) este cel care se apără iar Seikanbo este liderul acuzatorilor. Unul dintre cei prezenți iese plin de respect în față şi prezintă cazul, urmat de altul care aduce noi adăugiri. În acest fel i-au prezentat Maestrului întreaga situație. După o perioadă de linişte, Honen le vorbeşte cu voce joasă: "Credința lui Genku (Honen) vine de la Tathagata[11] iar credința lui Zenshinbo vine de asemenea, tot de la Tathagata…...'' Maestrul le vorbeşte din inimă şi profund; fața sa este calmă iar vocea plină de compasiune. Toți cei prezenți se pleacă până la pământ. Copleşiți de emoție, unii suspină. Cum s-a simțit oare Shinran Shonin în acele momente? Puneți-vă în locul lui şi dați-vă singuri seama.

În acest fel putem vizualiza efectiv modul în care credința oferită de Tathagata rezonează în cei doi maeştri.

Apoi, în capitolul treisprezece, când Yuienbo promite că nu se va împotrivi niciodată cuvintelor Maestrului său, Shinran îl pune la încercare spunându-i să omoare o mie de oameni pentru ca naşterea sa în Tărâmul Pur să fie asigurată. Când Yuien se vede încolțit de această încercare socratică, Shinran îi atrage atenția că nu poate scăpa în nici un fel de "condițiile ce apar datorită karmei trecute". Folosind un exemplu atât de simplu şi uşor de înțeles, Shinran ne oferă o explicație clară asupra complicatului concept al karmei. Îndemânarea cu care îşi prezintă discursul este admirabilă. Totuşi, din cauză că Yuien rămâne doar un ascultător pasiv de la început şi până la sfârşit, acest capitol nu se diferențiază prea mult de celelalte în care nu avem decât declarațiile despre credință ale lui Shinran.

Acum să privim capitolul nouă. Ce putere maiestuoasă, imensă şi fără limite există în el! Mă simt de parcă aş fi tras cu forța şi adus în miezul problemei. Aici Yuienbo pune o întrebare. Şi ce întrebare! Ne putem lesne imagina hotărârea sa fermă. Această întrebare se găseşte pe buzele tuturor practicanților nembutsu iar el caută soluția definitivă la cea mai importantă problemă a vieții.

"Deşi recit nembutsu, tendința de a dansa de bucurie este foarte slabă în interiorul meu şi nu îmi doresc să mă duc în Tărâmul Pur foarte repede. Ce crezi că se întâmplă cu mine?"

Trebuie într-adevăr să îl admirăm pe Yuien pentru curajul şi sinceritatea de care dă dovadă punând o astfel de întrebare. Nimeni nu poate întreba aşa ceva cu inima uşoară, doar dacă nu cumva priveşte credința ca pe ceva ce se poate explica foarte uşor în cuvinte sau care poate fi atins doar prin remodelarea gândurilor, ca şi cum s-ar reface o construcție din lemn.

Însă Yuien priveşte această întrebare ca pe o chestiune de viață şi de moarte, credința însemnând pentru el o stare a minții şi a inimii ce este făcută să evolueze prin lucrarea măreață a Legământului Principal[12] şi prin înflorirea cauzelor bune acumulate în viețile trecute. Dacă Maestrul i-ar dezaproba întrebarea, ar fi pentru el sfârşitul. Yuien nu şi-ar permite să aibă o credință care să nu fie aprobată de Maestru. Dacă Shiran ar reacționa critic, el şi-ar pierde orice speranță de a se naşte în Tărâmul Pur[13]. Când cineva bănuieşte că are o boală incurabilă devine plin de nelinişte în timp ce se duce la consultația medicală, deoarece diagnosticul doctorului este echivalent pentru el cu o sentință de viață sau de moarte. Yuienbo, care a pus în cele din urmă această întrebare, în mod sigur că avea întipărită pe fața sa această hotărâre de viață sau de moarte.

Aici avem nevoie să reflectăm asupra propriilor noastre atitudini. Când urmărim o piesă, râdem, devenim furioşi sau bucuroşi ca răspuns la povestea respectivă, la soarta şi atitudinile personajelor, rămânând cu toate acestea doar nişte

simpli spectatori la întâmplările celorlalţi. Din această cauză, după ce piesa ia sfârşit uităm cea mai mare parte din ea sau ne aducem aminte cel puţin câteva episoade.

Totuşi, când citim capitolul nouă, nu putem rămâne doar spectatori, mai ales dacă ne considerăm pe noi înşine adepţi ai lui Shinran, practicanţi nembutsu sau mult mai pe larg spus, căutători ai credinţei. Fizic, putem să rămânem spectatori dar minţile şi inimile noastre trebuie să fie cu Yuien. El, ca purtător de cuvânt al nostru, caută un răspuns din partea lui Shinran la întrebarea cumplită ce zace ascunsă în străfundurile minţii noastre.

Trebuie să avem acelaşi curaj şi aceeaşi hotărâre ca Yuien. Însă de ce nu avem nici măcar jumătate din ea? O să vă spun motivul pe şleau şi fără nici un fel de ascunzişuri: pentru că ne ascundem în spatele lui Yuien.

Apoi, răspunsul lui Shinran este o altă surpriză. "Şi eu îmi pusesem această întrebare şi văd că acum aceeaşi idee îţi apare şi ţie Yuienbo!" Aici Shinran se aşează pe acelaşi nivel cu Yuien, nefăcând nici o distincţie între maestru şi discipol. Motto-ul său, "Eu Shinran nu am nici un discipol" este foarte clar pus în practică. El îi consideră pe Devadatta, Ajatasatru şi Vaidehi ca fiind încarnări[14] ale unor Bodhisattva ce au apărut în această lume pentru a salva fiinţele. Tratându-l pe Yuien ca pe colegul său de practică, Shinran conduce de fapt pe Calea cea dreaptă oamenii simpli şi ignoranţi ce au comis păcate karmice grave, folosindu-se de metode pline de compasiune.

Shonin, aşezându-se la acelaşi nivel cu Yuienbo, se pune de fapt pe acelaşi nivel cu noi. În realitate, ar trebui să fim impresionaţi profund de prezenţa sa în persoană, atât de aproape de noi, însă cu toate acestea rămânem calmi, crezând că ne putem ascunde în spatele lui Yuien.

Haideţi să continuăm lectura. "Când reflectez profund asupra acestei chestiuni, dat fiind faptul că nu simţim atâta bucurie precum ar trebui, aşa încât să dansăm pe pământ şi în aer, îmi dau seama cu atât mai mult că Naşterea noastră este pe deplin asigurată." Yuienbo, care se aştepta să fie mustrat de Shonin, primeşte în schimb aceste cuvinte încurajatoare. Deşi este mai liniştit acum, nu îşi poate da încă seama ce a vrut să spună de fapt Maestrul.

Shonin explică apoi motivul incertitudinii lui Yuien: "Ceea ce reţine inima care ar trebui să se bucure şi ne împiedică să ne bucurăm este acţiunea patimilor oarbe." Atribuind acestora motivaţia creării Legământului Principal, continuă: "Totuşi, Buddha ştiind asta de înainte ne-a numit fiinţe ignorante şi pline de patimi oarbe" şi îşi scoate la iveală simţămintele sale cele mai sincere: "Legământul cel plin de Compasiune a fost făcut doar pentru astfel de fiinţe precum noi înşine!" Aceasta a fost declaraţia lui Shinran asupra credinţei adevărate ce apare din Legământ.

Cum credeţi că s-a simţit Yuien la auzul acestor cuvinte? Nu voi discuta acest lucru ci îl las pe seama imaginaţiei voastre. Cum vă simţiţi voi acum după ce aţi auzit cuvintele lui Shinran?

Nu am intenţia să interpretez capitolul nouă şi să explic înţelesul acestuia. Totuşi, vă rog să acordaţi atenţie propriilor voastre sentimente după ce aţi auzit cuvintele lui Shinran, "Legământul plin de Compasiune a fost făcut doar pentru astfel de fiinţe precum noi înşine!"

În ceea ce mă priveşte, acele cuvinte mi-au zdruncinat mintea şi inima. Am fost "agăţat" de cuvintele "doar pentru astfel de fiinţe precum noi înşine" la fel cum un peştişor ce înoată în jurul unui crap este agăţat deodată de burtă împreună cu acesta. Ascunzându-mă în spatele peştelui cel mare mă simţeam mai mult sau mai puţin apropiat de el în neliniştea lui, însă tot continuam să mă bucur de scenă asemenea unui spectator. Odată cu aceste cuvinte devin însă expus vederii. Shinran Shonin ne cheamă pe fiecare dintre noi: "Oameni buni, nu vă ascundeţi în spatele lui Yuien. Veniţi aici. Legământul plin de Compasiune a fost făcut pentru noi. Domnule Ikeyama, Legământul este pentru tine! Domnule X, este doar pentru tine!" În acest fel suntem chemaţi pe scenă de pe locurile spectatorilor.

Ce minune! Stau acum lângă Yuienbo şi chiar în faţa lui Shinran Shonin în persoană de la care primesc instruire directă. Acesta m-a ales partenerul lui de discuţii şi aud de la el chemarea Legământului Principal.

Am prezentat aşadar, prima parte din capitolul nouă. În esenţă, a doua este în întregime la fel.

"Legământul plin de Compasiune este doar pentru astfel de fiinţe precum noi înşine" – printre practicanţii nembutsu sau aceia în care a răsărit "mintea fixată asupra rostirii nembutsu-lui", există oare cineva care nu a trăit acest sentiment? Mai mult decât atât, nembutsu este exprimarea verbală a siguranţei ce apare din acest sentiment. Din acest motiv, afirmaţia lui Shinran Shonin este metoda prin care oamenii întâlnesc adevărata credinţă şi încep să spună nembutsu.

Aş dori să mai adaug câteva cuvinte înainte de a încheia acest eseu. Puteţi privi *Tannisho* asemenea unei clădiri ce înconjoară întreaga lume a credinţei adevărate şi având optsprezece porţi împrejurul acesteia. Bineînţeles că aveţi acces înauntru pe oricare dintre ele. Însă dintre toate, al doilea capitol poate fi numit poarta principală prin care se poate accede în Tărâmul Beatitudinii Supreme: "Pentru mine Shinran, nu există nici o altă cale decât să mă încred în cuvintele iubitului meu învăţător, că suntem salvaţi de Amida doar spunând nembutsu."

Am trecut chiar eu, Ikeyama, prin această poartă la un moment dat. Dacă al doilea capitol este poarta principală, fără îndoială că al nouălea reprezintă poarta din spate. Dacă aveţi dificultăţi în a intra prin faţă, puteţi ocoli şi intra pe poarta din spate. Mai mult decât orice altă scriere, acest capitol arată limpede cât de profund şi conştiincios lucrează mintea şi inima lui Tathagata asupra fiecăruia dintre noi.

Chiar dacă vă gândiţi că aţi intrat în lumea credinţei prin capitolul al doilea, emoţia se linişteşte odată cu trecerea timpului. Când începeţi să vă simţiţi nesiguri în ceea ce priveşte propria voastră credinţă şi rătăciţi către ieşirea de la poarta din spate, cuvintele "pentru că nu simţim atâta bucurie precum ar trebui" vă scapă definitiv de această îndoială şi vă dă o siguranţă de nezdruncinat.

Pe scurt, capitolul al nouălea are două funcţii: pe de o parte ne introduce în lumea credinţei şi pe de altă parte, preîntâmpină rătăcirea de ea.

Shinran Shonin cu un surâs amar

Înfăţişarea caldă s-a transformat în fumul Nirvanei,
Însă imaginea sa vie rămâne încă înaintea ochilor noştri.
Vântul impermanenței i-a stins vocea plină de bunătate,
Însă cuvintele sale adevărate răsună şi acum în urechile noastre.

Regret foarte mult că nu m-am născut în perioada când trăia Shinran Shonin şi că nu am avut şansa să stau faţă în faţă cu el, însă sunt fericit pentru faptul că îi pot auzi cuvintele pline de compasiune care îmi oferă o imagine vie a personalității sale calde.

Haideți să încercăm să îl vizualizăm în timp ce citim capitolul al doilea din *Tannisho*.

Pe fondul unei blândeți atotcuprinzătoare ce răzbate din întreg capitolul, simțim hotărârea arzândă a lui Shinran care străpunge corpul şi mintea ascultătorilor. Energie vitală şi pură se revarsă din întreaga sa personalitate în timp ce se străduieşte să aducă înapoi adevărata credință, ai cărei părinți sunt Lumina şi Numele, din mâinile haine ale "adversarilor lui Buddha şi a celor ce împiedică lucrarea Dharmei".

Înaintea lui Shinran stau aşezați câțiva vizitatori care au parcurs tot drumul dintre Kanto şi Kyoto. Fețele lor exprimă o mare bucurie şi încântare deoarece şi-au împlinit în sfârşit dorința de a-l întâlni pe Shonin. Toți sunt numai ochi şi urechi în timp ce el începe să vorbească.

Shonin rosteşte primele cuvinte calm şi gânditor. Fiecare propoziție este plină de blândețe şi tărie. Cât de drag şi familiar trebuie să fi sunat vocea sa pentru ei!

Uitându-se la toți cu seriozitate le aduce aminte de motivele pur spirituale ale vizitei lor: "Fiecare dintre voi a venit să mă vadă trecând granițele a mai bine de zece provincii cu riscul vieții sale, numai pentru a întreba despre calea către naşterea în Tărâmul fericirii supreme."

La aceste cuvinte, ascultătorii şi-au îndreptat spatele.

Nu putem niciodată atinge credința dacă nu privim direct în față obiectul credinței noastre. În legătură cu acest lucru putem face referire la "Confesiunea unui suflet frumos"[15], de Goethe. În ea, eroina descrie momentul în care a atins credința: "M-am rugat din tot sufletul meu, 'O, Doamne, te rog oferă-mi credința.' Aplecată asupra unei mese mici din fața mea, mi-am acoperit cu mâinile fața plină de lacrimi. Eram în chiar starea în care care trebuie să ne aflăm pentru ca Dumnezeu să ne asculte rugăciunile, însă pe care foarte rar o putem atinge pe deplin." "Starea" menționată aici se referă la a privi drept în față obiectul credinței noastre, anume "concentrare corectă şi o minte sinceră". "Numai pentru a întreba despre calea către naşterea în Tărâmul fericirii supreme" – Shinran Shonin le reaminteşte să nu se îndepărteze de scopul lor, deoarece veniseră la el doar pentru a atinge credința.

Vocea lui Shinran devine şi mai severă: "Vă înşelați amarnic dacă vă închipuiți că veți găsi la mine vre-o ştiință specială a unei căi pentru naşterea în Tărâmul Pur, alta decât nembutsu sau a unor scripturi care să o susțină." Sămânța salvării este doar nembutsu, nu vă lăsați amăgiți să credeți că mai trebuie să

cunoaşteţi şi alte lucruri; credinţa este tot ceea ce aveţi nevoie, nu acordaţi atenţie la nimic altceva – în acest fel, Shonin le direcţionează atenţia către ţinta pe care trebuie să se concentreze.

"Dacă sunteţi interesaţi în căi şi învăţături altele decât nembutsu", continuă Shinran schiţând un zâmbet vag, "ar trebui să vă duceţi la Nara sau muntele Hiei unde sunt foarte mulţi maeştri pricepuţi şi să îi întrebaţi metodele lor secrete pentru a atinge Naşterea.". Dacă scopul principal al vizitatorilor era de a obţine cunoştinţe, atunci însemna că nu se aflau unde trebuie. Vorbindu-le direct şi fără menajamente, Shinran le zâmbeşte tachinându-i uşor. Până la urmă el însuşi studiase din greu acele căi în tinereţe şi era un bun cunoscător al lor. Zâmbetul lui nu devenise încă amar şi nu se folosise până acum de *asul din mânecă*, ce se aştepta să îi ajute definitiv să îşi găsească drumul, indiferent cât de pierduţi ar fi fost.

Acum urmează *asul din mânecă*. Shinran se află într-o stare complet diferită, afundându-se în memoria trecutului său. De fapt, ceea ce este acum nu diferă cu nimic de ceea ce era în urmă cu cincizeci de ani. Din străfundurile reflecţiei personale Shinran vorbeşte despre credinţa sa: "Pentru mine Shinran, nu există altă cale decât să mă încred în cuvintele iubitului meu învăţător (Honen) că suntem salvaţi de Buddha Amida doar spunând nembutsu.". Oricine dintre cei care l-au privit atunci pe Shonin au avut cu siguranţă aceeaşi bucurie şi pace precum Ananda când a văzut strălucirea nemaiîntâlnită ce emana din Buddha Shakyamuni în cea mai adâncă meditaţie.

Cu mulţi ani în urmă, când avea douăzeci şi nouă de ani, Shinran l-a vizitat pe Honen la Yoshimizu şi a trăit această bucurie şi pace. A întâlnit "cuvintele iubitului meu învăţător", care erau pentru el afirmaţiile directe ale lui Buddha Amida apărut în forma lui Honen Shonin.

Când luna apare exact între soare şi pământ vedem o eclipsă totală sau inelară în timpul căreia se poate observa în jurul circumferinţei lunii o ceaţă argintie ce se învârte foarte repede în jurul acesteia, numită proeminenţă şi care este emisă de suprafaţa soarelui. Shinran Shonin a putut să vadă o astfel de proeminenţă în jurul persoanei lui Honen. Aceasta nu era altceva decât practica lui – "doar spunând nembutsu."

În ceea ce mă priveşte, "mintea fixată asupra rostirii nembutsu-lui" a apărut în mine pentru prima oară când am citit pasajul "pentru mine Shinran…" Înainte de acest moment nu am fost niciodată capabil să spun cu uşurinţă nembutsu. "Ah, cât de mult îmi doresc să obţin credinţa adevărată!" – în momentul în care mintea mea a fost concentrată pe acest gând, mi-a apărut în faţă acel pasaj: "Pentru mine Shinran, nu există altă cale decât să mă încred în cuvintele iubitului meu învăţător….." Văd că Shinran a spus şi el doar nembutsu. Atunci, voi face şi eu la fel. Urmându-l pe Shinran Shonin, abia am zis "Namo" – nici măcar nu am apucat să zic "Amida Butsu" – şi deja mă aflam într-o cu totul altă stare de spirit; mă simţeam ca şi cum fusesem lovit de o mulţime de raze de lumină iar nembutsu a început să se reverse fără încetare de pe buzele mele. După un timp, am fost în stare să îmi zic mie însumi: "acum înţeleg, aceasta *este* credinţa". Când am început să spun nembutsu împreună cu Shinran Shonin, acesta a dispărut dinaintea mea fără să-mi dau seama iar eu am fost atins direct de lumina lui Tathagata.

Shinran Shonin continuă, însă faţa şi vocea sa capătă un aer trist şi auto-ironic: "Nu ştiu nici măcar dacă nembutsu este cu adevărat seminţa naşterii mele în Tărâmul

Pur sau acțiunea care mă va conduce în iad. Chiar dacă am fost înşelat de Maestrul Honen şi spunând nembutsu voi ajunge în iad, nici chiar atunci nu aş avea nici un regret. Motivul este acela că dacă aş fi putut deveni un Buddha depunând eforturi în alte practici, însă cu toate acestea am ales să spun nembutsu şi am căzut în iad, atunci aş avea de ce să regret şi să mă simt înşelat. Dar cum eu sunt incapabil de oricare altă practică iadul este oricum singura mea destinație indiferent ce aş face."

Acest citat este în legătură cu pasajul anterior: "Vă înşelați amarnic dacă vă închipuiți că veți găsi la mine vre-o ştiință specială a unei căi pentru naşterea în Tărâmul Pur, alta decât nembutsu sau a unor scripturi care să o susțină." Spunând "nu ştiu nici măcar", el îşi reafirmă propria ignoranță iar prin cuvintele "incapabil de oricare altă practică", recunoaşte incapacitatea sa de a atinge Naşterea prin puterea personală. Făcând aceste declarații, Shinran ne îndeamnă să ne grăbim să trecem din tărâmul ataşamentelor față de faptele bune şi practicile personale în lumea credinței, lumea lui "doar nembutsu". El ne arată punctul din care ne putem lua zborul iar cuvintele lui din capitolul nouă sunt ultima împingere în acest sens: "Totuşi, Buddha ştiind asta de înainte ne-a numit ființe ignorante şi pline de patimi oarbe. Aşadar, Legământul cel plin de Compasiune a fost făcut doar pentru astfel de ființe precum noi înşine."

Chipul lui Shinran se luminează brusc şi străluceşte asemenea lunii ce apare din spatele norilor. Fața sa radioasă are o seninătate sublimă aşa cum este descrisă de fraza *ko-gen-gi-gi* ("Minunatul chip al lui Buddha străluceşte neasemuit de frumos"). Din această maiestuoasă strălucire provine afirmația sa: "Dacă Legământul Principal al lui Amida este adevărat, învățătura lui Buddha Shakyamuni nu poate să fie falsă. Dacă învățătura lui Buddha este adevărată, comentariile lui Shan-tao nu au cum să fie false. Dacă comentariile lui Shan-tao sunt adevărate, ceea ce spune Shinran nu pot să fie vorbe goale." Acesta este mesajul lui Shinran ca "reprezentant al lui Tathagata". Ce deosebire față de afirmația sa de înainte "nu ştiu nici măcar…", ce ar putea fi privită ca o absență a încrederii. Aceasta din urmă este o voce a plângerii ce provine din introspecția profundă iar prima este o chemare din lumea credinței, o declarație ce poate fi făcută de o persoană care a văzut direct acea ceață argintie numită proeminență.

Shinran Shonin şi-a încheiat discursul. Atmosfera încordată care umplea camera se dizolvă de la sine. Este normal să fie aşa. Dar de ce oare fața i se umbreşte din nou de norii melancoliei? " Aşadar, acesta este modul în care această ființă ignorantă crede [în Legământ]. Dincolo de asta, fie că acceptați nembutsu sau că îl abandonați depinde numai de voi să decideți." Când Shonin a început această declarație: "Aşadar, ...", probabil că s-a uitat din nou la ascultătorii săi şi a spus mai degrabă rece şi cu un oftat adânc: "…. depinde numai de voi …." Asta deoarece în multe privințe cei prezenți nu se ridicau la nivelul aşteptărilor sale. Erau acolo prea puține persoane care doreau într-adevăr să atingă culmile înalte ale credinței.

"Depinde numai de voi să decideți" – aceste cuvinte sună a cinism necruțător. În acest moment pe fața lui Shonin apare un zâmbet amar. Vorbind la modul foarte strict, a calcula, a proiecta, sau a plănui ceva folosind puterea personală şi mintea noastră limitată (*hakarai*) este în contradicție cu credința *tariki*[16] (puterea Legământului Principal al lui Amida). Spre exemplu, în al unsprezecelea capitol din *Tannisho* se spune: "Apoi, oamenii care fac distincție între faptele bune şi cele rele, considerându-le ajutoare sau piedici în calea naşterii în Tărâmul Pur, interpunând

astfel propriile lor calcule personale, aceştia nu se încred în lucrarea de neconceput a Legământului şi, străduindu-se să facă fapte care să îi conducă spre Naştere, în conformitate cu propriile lor planuri, ajung să facă din nembutsu propria lor practică". De asemenea, în al şaisprezecelea capitol se afirmă că: "Odată ce suntem stabiliţi în credinţă, naşterea noastră în Tărâmul Pur va fi îndeplinită după planul lui Amida iar nu prin calculele noastre personale … Atunci, nembutsu va apărea de la sine pe buzele noastre; aceasta este *jinen* (apărut în mod natural). Faptul de a nu exista nici un calcul personal din partea noastră este numit *jinen*. Acesta este el însuşi *tariki."* Aşadar, *hakarai* se află în opoziţie cu *jinen, tariki, mugi-igi* (ceea ce este liber de orice calcul personal) şi adevărata credinţă. Iar credinţa însăşi este ceva oferit nouă de lucrarea lui Amida, adică un cadou al lui Amida. Nu putem obţine sau oferi altora credinţă prin gândirea şi faptele noastre bazate pe calcule şi planuri personale.

Însă Shonin nu a vrut în mod intenţionat să fie cinic sau ironic atunci când a zis: "depinde numai de voi". În opinia mea, acţiunea pe care ne-o recomandă cu toată seriozitatea este de a lua o decizie personală, ori acceptăm ori abandonăm nembutsu, aceasta fiind singura acţiune bazată pe noi înşine ce ne este permisă pe calea atingerii credinţei. Cu alte cuvinte, este pasul hotărâtor în credinţă, "mintea fixată asupra rostirii nembutsu-lui". Într-o ultimă analiză, această formă de acţiune bazată pe noi înşine (calcul personal) provine din Compasiunea lui Buddha Amida, lucru ce ajungem să îl conştientizăm mai târziu. Acest act bazat pe un calcul personal nu este doar ceva ce ne este permis ci un proces inevitabil şi indispensabil. Spe exemplu, în pasajul referitor la schimbarea inimii (*eshin*), din capitolul şaisprezece se spune: "Aceia care de-a lungul vieţii lor au fost inconştienţi faţă de adevărata esenţă a Legământului Principal, care este Puterea Celuilalt, ajung să realizeze, primind înţelepciunea lui Amida, că nu se pot naşte în Tărâmul Pur nutrind aceleaşi gânduri şi simţăminte de până acum, aşa că îşi abandonează fosta minte şi inimă şi se încred în Legământul Principal. Asta este ceea ce se înţelege prin "schimbarea inimii (*eshin*)".

"Ajung să realizeze" din citatul de mai sus este exact tipul de calcul personal (*hakarai*) de care vorbeam mai înainte Să vă dau un alt exemplu. În parabola "Celor două râuri şi a căii albe" există următorul pasaj: "Acest călător a mers deja departe în câmpia imensă unde nu există nici ţipenie de om. Deodată însă, apar ca din senin mai mulţi bandiţi şi animale fioroase. Văzându-l singur, încep să se apropie cât mai repede de el, întrecându-se între ei care să îl ucidă primul. Temându-se de moarte, el fuge imediat înspre vest şi ajunge la aceste râuri imense. Când le vede, *contemplă şi îşi spune* lui însuşi … " Povestea continuă: "Groaza sa în acest moment este de nedescris. Aşa că *se gândeşte* în mintea lui … ". Parabola se încheie astfel: "Din moment ce călătorul aude vocea lui Buddha Shakyamuni îndemnându-l de pe acest ţărm şi chemarea lui Buddha Amida de pe celălalt, *se decide* trup şi suflet să urmeze Calea şi porneşte imediat fără nici o îndoială sau frică". Cuvintele "contemplă şi îşi spune lui însuşi", "se gândeşte" şi "se decide" se referă la gândirea şi acţiunea bazată pe calcule personale (*hakarai*) care este imediat anterioară atingerii credinţei sau la punctul în care ne luăm zborul în tărâmul "minţii care decide să spună nembutsu".

Totuşi, dacă nu aţi ajuns până în acel punct ci încă vă aflaţi cu mult înainte, pierzându-vă vremea de pomană, cuvintele lui Shinran, "depinde numai de voi să decideţi" vor suna ca o remarcă cinică şi ironică. Nu va fi cu nimic diferit faţă de un mesaj de despărţire urându-vă călătorie plăcută. Dacă o luaţi în felul acesta înseamnă că nu înţelegeţi adevărata sa intenţie. Zâmbetul lui amar provine din sentimente amestecate şi anume din aceea că nu există nimic pe care să te poţi baza în viaţă, lucru

exprimat de cuvintele “Eu Shinran nu am nici măcar un singur discipol” şi din sentimentul de a fi asigurat la modul absolut, lucru exprimat de expresia “după planul lui Amida”.

O declaraţie mult mai puternică a acestor sentimente se găseşte în prefaţa de la *Kyogyoshinsho*: “Ah, greu este să întâlneşti condiţia minunată ce provine din Legământul universal chiar şi după multe vieţi şi rar este să atingi credinţa pură şi curată chiar şi în sute de milioane de kalpa. Dacă se întâmplă să urmezi adevărata credinţă şi practică, trebuie să te bucuri de această condiţie minunată ce vine din marele trecut îndepărtat. Dacă te laşi prins în plasa îndoielii în această viaţă, te vei pierde din nou în întuneric timp de nenumărate kalpa. Adevărate şi sincere sunt cuvintele lui Buddha care se leagă să îi salveze pe toţi şi să nu uite pe nimeni; acestea sunt adevăratele învăţături care întrec toate celelalte lucruri din lume şi sunt cel mai greu de găsit. Nu întârzia şi nu ezita niciodată să asculţi şi să reflectezi asupra lor”. Cuvintele “nu întârzia şi nu ezita niciodată să asculţi şi să reflectezi asupra lor” sunt ceea ce Shonin are cu adevărat în vedere atunci când spune: “depinde numai de voi să decideţi”. Adepţii nembutsu din regiunea Kanto cu siguranţă că şi-au dorit din tot sufletul să şteargă urma de suferinţă din surâsul său şi să îl transforme într-unul strălucitor. Aceasta trebuie să devină dorinţa tuturor celor care urmăm acum calea credinţei lui Shinran.

Doar nembutsu

Cam de pe la începutul toamnei trecute boala mea cronică[17] se agravase destul de mult. Începusem să am crize spasmodice şi începeam să sufăr din ce în ce mai tare odată cu venirea frigului. Pe la mijlocul lui Decembrie, venirea anului nou era pentru mine ca vârful de neatins al unui munte înalt. Mai mult decât atât, ultima parte a urcuşului părea atât de abruptă încât nu eram sigur dacă aveam atâta energie încât să ajung în vârf. Gemeam într-una de durere.

Până la urmă am reuşit într-un fel să intru în noul an, însă starea mea de sănătate nu se îmbunătăţise. Mi-am anulat toate orele de la Universitate şi m-am retras acasă, dar cu toate acestea boala s-a gravat foarte rău spre sfârşitul lui Ianuarie şi a durat până în prima jumătate a lui Februarie.

Nimeni nu putea şti cu siguranţă dacă voi supravieţui sau nu. Mai degrabă cei mai mulţi dintre cunoscuţii mei credeau că am doar zece sau douăzeci la sută şanse de supravieţuire. Casa mea era plină de întristare.

Şi eu simţeam acelaşi lucru. Mă gândeam: "Deşi încă respir în noaptea asta, până mâine dimineaţă aş putea să mor". "Aha, văd că inspiri şi expiri pe rând doar o singură dată". Era ca şi cum aş fi descoperit ceva de care oamenii nu erau de obicei conştienţi.

Cu toate acestea, o parte din mine rezista încă ideii că aş putea muri atunci.

"Dacă aş muri … "În timp ce mă gândeam la cutare şi cutare lucru simţeam ataşamentele mele puternice faţă de acestea. Însă mi-am spus mie însumi: "Uită de ele; 'doar nembutsu' este cu mine." Puteam să văd cu uşurinţă din pat un myogo[18] scris de bunul meu prieten, Jokan Chikazumi. Pe acesta, sub Numele lui Amida scria: "cu smerenie am scris cuvintele sacre ….. 'când te urci în corabia Legământului Marii Compasiuni şi pluteşti pe nemărginitul ocean al luminii strălucitoare, vântul supremelor virtuţi suflă uşor şi transformă în bine nenumăratele valuri ale răului. Intr-o clipă întunericul ignoranţei este distrus şi atingi degrabă tărâmul luminii infinite…".

Ochii mi s-au oprit în special pe cuvintele: "Intr-o clipă întunericul ignoranţei este distrus". Am conştientizat imediat o nouă situaţie – pasajul acesta trebuie înţeles ca indicând ceea ce se întâmplă aici şi acum.

Diferite părţi din *Tannisho* îmi veneau în minte una după alta. Fiecare propoziţie, fiecare frază, chiar şi fiecare literă mă lovea şi intra în inima mea cu o forţă teribilă. Aşa cum se spune că o balenă uriaşă soarbe apa a o sută de râuri, tot aşa cuvintele din *Tannisho* mi-au înghiţit mintea şi corpul.

M-am gândit că dacă aş trăi, dacă aş supravieţui cumva acestei situaţii disperate – aş dori să împărtăşesc cu ceilalţi experienţa pe care am avut-o atunci. Aceasta rămăsese singura mea dorinţă.

În timp ce mă uitam pieziş la imaginea morţii ce se profila înaintea mea şi zăceam pe patul de suferinţă, eram din ce în ce mai plin de recunoştinţă pentru acel "doar nembutsu". La un moment dat tot corpul meu devenise insuportabil de cald din cauza febrei – din întâmplare, aveam pe atunci şi o nefrită acută şi auzisem că această boală dă naştere la diferite halucinaţii – încât am simţit că mă aflu în iadul căldurii de foc. Nu numai eu ci şi mulţi alţi păcătoşi erau acolo şi sufereau enorm. Însă am strigat în gând: "am cu mine pe acel 'doar nembutsu'". Deşi se afla într-o suferinţă şi febră

cumplită, mintea mea era calmă. Probabil că aveam chiar o umbră de zâmbet pe faţă. Motivul era acela că doar eu eram cauza suferinţelor mele – în timp ce tocmai făceam un tur al iadului arzător şi le experimentam pe propia piele.

Altă dată am avut friguri insuportabile şi mă aflam într-o peşteră unde eram chinuit de un ger necruţător. Acest loc era de asemenea plin de oameni răi. Însă “doar nembutsu “ era cu mine.

Odată am ajuns în lumea oamenilor unde am întâlnit unul după altul mulţi indivizi mândri de ei înşişi, acele aşa zise persoane de succes care au trăit în diferite locuri şi timpuri ale istoriei lumii. Unii erau prinşi în mrejele patimilor şi ataşamentelor de tot felul în timp ce alţii goneau după faimă şi profit.
Apoi am vizitat tărâmurile cunoaşterii, studiului, moralităţii, religiei, iniţiativei, aventurii, şi aşa mai departe. Vehiculul cu care eram transportat era întotdeauna un avion pe nume “doar nembutsu”.

Unele din scenele cu care m-am întâlnit în peregrinările prin lumea oamenilor au dat naştere la sentimente puternice de iubire, invidie, veneraţie, admiraţie, făcându-mă să nu le pot părăsi prea uşor. Însă de fiecare dată mi-am zis mie însumi: “şi ce dacă. Eu îl am pe ‘doar nembutsu’” şi cu inima uşoară zburam către locul următor. De fiecare dată paşaportul meu era “doar nembutsu”.

Însăşi destinaţia către care mă îndreptam s-a dovedit a fi până la urmă “lumea lui doar nembutsu”, probabil din cauză că aceasta era singura lume care îmi împlinea dorinţele şi aspiraţiile mele cele mai profunde. Vehiculul meu aerian pe nume “doar nembutsu” zbura prin straturile de nori deasupra Căii albe.

Poate veţi crede că această întâmplare este doar fantezia unui nebun. Aşa am crezut şi eu la început însă m-am înşelat. Când mă gândesc la ea cu atenţie îmi dau seama că viaţa mea de până acum a fost mai mult sau mai puţin precum descrierile de mai sus.

“Imediat întunericul ignoranţei este distrus”.
În faţa mea este întuneric. În mod special în faţa unui om care urmează să moară se găseşte cea mai adâncă întunecime. Deodată, chiar atunci şi acolo, începe să strălucească “doar nembutsu”. Pentru mine acesta se aseamănă cu o făclie ţinută în mâna unui uriaş ce arde şi distruge lunga noapte a ignoranţei. În depărtările de necuprins, lovit de razele de lumină, “întunericul ignoranţei este distrus imediat”.

Oriunde mă duc “doar nembutsu” este întotdeauna cu mine şi nu mă abandonează niciodată. Ciudat şi mai degrabă misterios, “nembutsu” apare întotdeauna însoţit de cuvântul “doar”. Nu este însă nici un mister. Această expresie îşi are originea în *Tannisho* şi apare în două locuri ale acestei lucrări. Mai întâi, în al doilea capitol: “pentru mine Shinran, ….. *doar* spunând *nembutsu*.”, un pasaj pe care foarte rar uit să îl citez când ţin o prelegere. Apoi în ultimul capitol: “toate lucrurile, fără nici o excepţie, sunt false şi lipsite de conţinut, toate sunt neadevărate şi nesincere. *Doar nembutsu* este singurul adevărat şi autentic”.

Ambele pasaje conţin cuvintele “doar nembutsu”. “Doar” înseamnă “nici un alt lucru” sau “numai acela”.

Care “doar nembutsu” a fost întotdeauna cu mine şi nu m-a abandonat niciodată? Cel menţionat în al doilea sau în ultimul capitol al *Tannisho*?

La început am crezut că nu există nici o diferenţă între ele deoarece ambele folosesc expresia “doar nembutsu”, însă după o examinare mai atentă mi-am dat seama că nembutsu, deşi este pronunţat în acelaşi mod, are uşoare diferenţe de personalitate în funcţie de situaţie. Aceste diferenţe sunt asemenea contururilor muntelui Fuji care chiar dacă este la fel de maiestuos în toate părţile, arată uşor diferit când este privit de la est sau vest.

“Doar nembutsu” din al doilea capitol are rolul unui pergament secret pe care un maestru îl oferă discipolului şi în care este explicată esenţa nembutsu-lui.
În schimb, “doar nembutsu” din ultimul capitol al *Tannisho* este o sită cu care discipolul care are o înţelegere deplină a esenţei nembutsu-lui, respinge toate învăţăturile false.

Aşadar, “doar nembutsu” ce a distrus dintr-o dată întunericul este asemenea unui pergament secret. Când am văzut diferite stiluri de viaţă cărora le lipsea credinţa, am zburat peste ele şi le-am depăşit spunându-mi mie însumi: “şi ce dacă. Eu îl am pe ‘doar nembutsu’”. Acest “doar nembutsu” a fost sita mea.

Există o zicală: “Dulăii patimilor oarbe nu ne părăsesc niciodată indiferent cât de mult ne-am strădui să îi gonim iar luna *nirvanei* nu răsare oricât de mult am chema-o”. Cu toate acestea “doar nembutsu-l” meu este diferit. Deşi nechemat acesta se ţine scai de mine precum ghimpii de coaja castanelor şi nu mă va părăsi niciodată, un înrăit posesor de patimi oarbe ce sunt.
Este de-a dreptul uluitor când experimentez efectiv avantajul Legământului lui Amida care mă primeşte şi nu mă abandonează niciodată, aşa cum este exprimat în cuvintele “Te voi proteja”.

Promisiunea “te voi proteja” este precedată de pasajul “vino imediat cu sinceritate şi intenţie corectă.”[19] Aceasta este chemarea Legământului Principal, care are acelaşi înţeles cu “doar nembutsu”. “Cu sinceritate şi intenţie corectă” corespunde lui “doar” iar “vino imediat” lui “nembutsu”. Pentru mine cuvintele “vino imediat cu sinceritate şi intenţie corectă” sunt o traducere a lui “doar nembutsu”.

Aş mai vrea să adaug faptul că “vino imediat” poate fi reformulat prin “te implor vino acasă”, dacă inima lui Amida este comparată cu cea a unei mame care îşi aşteaptă copilul să se întoarcă şi să renunţe la viaţa unui rătăcitor fără cămin.

Ah, ce este mai real şi mai adevărat decât “vino imediat cu sinceritate şi intenţie corectă” sau decât “doar nembutsu”? Am menţionat mai devreme ultima mea dorinţă din momentul în care eram bolnav, şi anume că în cazul în care supravieţuiesc aş dori să vorbesc cu adepţii şi prietenii mei întru nembutsu despre anumite pasaje din *Tannisho* care îmi cuprinseseră tot corpul şi mintea.
Cu toate acestea, după ce am supravieţuit acelor momente critice, realizez că nu ştiu despre ce să vorbesc. Mă simt gol. “Doar nembutsu” este singurul care rămâne cu mine.

În timpul bolii, *Tannisho*, în mod special ultima jumătate a capitolului nouă, m-a copleşit cu o putere pe care nu o mai simţisem niciodată. “Nedorind să mergem în Tărâmul Pur foarte repede”, “ne temem că am putea muri chiar şi când suntem puţin bolnavi”, “ne este foarte greu să abandonăm această veche casă a durerii”, “în momentul în care legăturile noastre karmice cu viaţa aceasta sunt rupte”, “Legământul marii compasiuni este cu atât mai demn de încredere”, şi aşa mai departe – fiecare

cuvânt era simțit vital la fel precum inspirația şi expirația. Însă acum – ce minunat! – “doar nembutsu” este singurul cuvânt adevărat care rămâne cu mine”.

Cu toate acestea, dacă mă gândesc bine, nu e nimic ciudat în asta. În chiar zilele când eram bolnav, toate frazele şi propozițiile care îmi veneau în minte se transformau în “doar nembutsu” imediat ce le recitam. Aşa că, în ultimă instanță, întreg *Tannisho*, de la început şi până la sfârşit, nu este altceva decât un lanț neîntrerupt de “doar nembutsu”.
Îmi aduc aminte că spuneam aceste lucruri unui adept nembutsu care venise să mă viziteze tocmai din Okayama, nutrind pe jumătate gândul că îmi rostesc ultimele cuvinte.

Realizez faptul că “doar nembutsu” este începutul şi în acelaşi timp, sfârşitul. Nu doar *Tannisho*, ci şi celelalte scrieri sacre din Jodo Shinshu îşi au orginea în “doar nembutsu” şi toate se întorc la el. Dacă ni s-ar cere să înțelegem un pasaj lung sau un discurs complicat când suntem pe patul de moarte, nu am avea absolut nici o șansă. Dacă ar exista anumite condiții pentru a atinge naşterea în Tărâmul Pur, nu le-am putea îndeplini niciodată. Deoarece “doar nembutsu” este singura şi ultima realitate, putem “aprecia cu sinceritate lucrarea Legământului Principal prin care Amida s-a hotărât să mă salveze”.
Din seninul cerului acel “doar nembutsu” îmi apare în minte. Nu este el

nembutsu-l trimis nouă de Tathagata, cel de “dincolo de practica şi virtuțile personale”? Nu este el acelaşi cu “mintea fixată asupra rostirii nembutsu-lui”? Şi
chiar acea minte reprezintă eterna şi indestructibila forță vitală care străbate credința
noastră în viața de fiecare zi.

“Doar nembutsu” îmi aduce aminte de expresia binecunoscută a lui Rennyo Shonin: “tot ceea ce rămâne este doar cenuşă albă”. Atunci îmi vine să spun: “Doar nembutsu rămâne”. Este o trezire şi o întoarcere a minții demnă de invidiat aceea pe care un om cu credință este capabil să o trăiască pe patul de moarte. Urmează apoi Marele final: “ajunge cât ai clipi în Tărâmul luminii infinite”.

Doar spunând nembutsu

Expresia “doar spunând nembutsu” este *esența* a ceea ce Shinran Shonin a auzit de la iubitul său învățător, *punctul central* în descrierea credinței noastre şi *cel mai bun mijloc* de a-i ghida pe alții către credință.

Trebuie să fi existat nenumărați oameni care au întâlnit credința prin această expresie. Eu sunt unul dintre ei. Atras de aceste cuvinte, am vrut deodată să fiu asemenea altor adepți nembutsu şi am decis să recit Namo Amida Butsu. Acesta a fost momentul când mi-am luat zborul în tărâmul credinței la care tânjeam de atâta timp.

În zilele noastre nembutsu este ceva obişnuit în toată Japonia. Nu cred că există vre-un japonez, cu excepția bebeluşilor sau a copiilor foarte mici, care nu a rostit vreodată nembutsu sau nu l-a auzit recitat. Deoarece Japonia este o țară Mahayana, nu avem nici un motiv să ne mirăm de acest lucru.
Toate lucrurile din univers, aflate în continuă mişcare, ne fac să ne gândim fără greş la nembutsu, care este singurul *adevăr* şi singura *realitate*. Chiar şi sunetele clopotelor templului ne aduc aminte că a întâlni nembutsu este cea mai mare şi mai importantă misiune a noastră.

Nembutsu reprezintă chemarea puterii salvatoare îndreptată către noi. Ce jalnic este că atâția oameni nu îşi dau seama de ea şi o neglijează. Totuşi, după cum stă scris în prefața de la *Kyogyoshinsho*, este dificil să întâlneşti Legământul Universal chiar şi în miliarde de kalpa. De aceea, trebuie să considerăm ca un lucru deosebit de semnificativ faptul că un om aude cel puțin pe altcineva rostind nembutsu. Asta înseamnă că, condiția karmică ce îl leagă de puterea Legământului, precum o bucată de sfoară, a fost deja pregătită.

În momentul când începe să întrebe de înțelesul nembutsu-lui, să se gândească la el ori să îl spună într-un fel sau altul, ambele capete ale sforii au ajuns să se încrucişeze. Însă, de obicei, trebuie să treacă ceva timp până când acestea ajung să facă un nod strâns. Acest proces trece prin diferite stadii şi suferă multe schimbări în adâncime, putere şi direcție.

Cu toate acestea, în opinia mea, există două tipuri de noi veniți pe Calea nembutsu. Unii au auzit de înțelesul nembutsu-lui şi s-au gândit la el, însă nu au ajuns în punctul în care să îl recite. Alții îi recunosc o oarecare însemnătate şi chiar au început să îl recite. Aceste categorii mă duc cu gândul la doi alergători într-o cursă. Nu se ştie cine va trece primul linia de sosire, însă în timp ce primul mai are încă mult drum de parcurs, ultimul se află deja într-un moment în care poate să vadă țelul final. Dacă cineva recită nembutsu sau nu, este o mare diferență. Cei care se abțin sunt asemenea clienților dintr-un magazin care “doar se uită” iar cei care îl recită sunt asemenea celor care au început deja să interacționeze cu proprietarul, simbol al puterii Legământului.

Interacțiunea directă cu puterea Legământului se face prin nembutsu. Ea trece din nou prin diferite etape şi vorbind la modul general, cred că există trei astfel de stadii. În prima etapă, omul priveşte nembutsu ca pe un mijloc potrivit în atingerea scopului său iar în a doua, ca pe forma condensată a tuturor eforturilor religioase necesare pentru atingerea lui.

“Nembutsu este bun la ceva”, “până la urmă, nembutsu este folositor”, “nembutsu întrece toate celelalte practici religioase”, “nembutsu este practica”.
Când cineva, motivat de propriile calcule personale, recită nembutsu, este aproape sigur că va simţi eficacitatea acestuia şi un anumit grad de exaltare religioasă. Totuşi, nu va fi întotdeauna aşa de norocos. Uneori nembutsu-l său nu va avea nici un efect. Suişuri şi coborâşuri în exaltarea religioasă – aceasta este caracteristica obişnuită a primei şi a celei de-a doua etape. Atâta timp cât există aceste simptome, înseamnă că nu a întâlnit încă adevăratul nembutsu.

Pentru a trece la următoarea etapă, trebuie să faci un alt salt. Reciţi nembutsu intens în fiecare zi şi totuşi simţi că acesta rămâne întrucâtva străin de tine însuţi ori că ceva lipseşte în nembutsu-l tău – acestea sunt semne că te foloseşti de nembutsu ca de un mijloc pentru a face bine, că îl tratezi ca pe un instrument aflat la dispoziţia ta.

Odată ce realizezi că nu eşti capabil de nici măcar o singură rostire sinceră, devii sigur că eşti osândit iadului. Pierdut în ceaţa deasă a disperării, tânjind în van să întâlneşti Dharma cea adevărată, ajungi până la urmă într-un moment de trezie când binele tău karmic înfloreşte. Auzind în nembutsu ceva ce nu ai mai auzit până acum, ajungi să realizezi că acesta este chemarea puterii Legământului către aceia care nu au puterea să se salveze pe ei înşişi, şi că el, nembutsu, este cu adevărat lucrarea acestei Puteri. Această trezire este saltul în a treia etapă.

Nembutsu nu este un accesoriu ci un lucru indispensabil vieţii. În acelaşi timp, el nu are substitut. Din acest motiv, prin natura lui, acţionează independent. Dacă încerci să foloseşti nembutsu împreună cu alte practici religioase pentru aţi atinge scopul, comiţi un act de trădare şi un sacrilegiu împotriva naturii lui absolute. Nembutsu îşi deschide toate virtuţile numai către aceia care i se încred pe deplin. De aceea trebuie să aştepţi până când intri în a treia etapă pentru a deveni complet stabilit întru nembutsu.

Din momentul în care oamenii încep să audă nembutsu şi până când ajung să se încreadă definitiv în el, trec prin diferite stadii de creştere şi transformare, fie că sunt sau nu conştienţi de ele. Ceea ce declanşează aceste transformări diferă de la om la om – o frunză căzătoare de toamnă, moartea unui copil mult iubit, o voce din ceruri, o prelegere despre Dharma auzită prin pereţii unei case, şi aşa mai departe. Cu toate acestea, avem motive să credem că puterea Legământului se află de fapt în spatele acestor transformări. Nembutsu lucrează independent de noi. Nembutsu ne conduce spre reflecţie personală, iar reflecţia personală către o conştientizare mai profundă a înţelesului pe care îl are acesta. Cu cât suntem mai treziţi către înţelesul nembutsu-lui, cu atât devenim mai conştienţi de ceea ce suntem cu adevărat. În acest fel, conştientizarea şi reflecţia personală interacţionează una cu alta şi se stimulează reciproc. Însă acestea două sunt asemenea celor două feţe ale unei monezi; ambele lucrează împreună pentru a ne ghida către acel moment în care ne încredem definitiv chemării lui Tathagata. Suntem făcuţi să ne stabilim acolo unde trebuie să ne stabilim. Nu ne rămâne altceva de făcut decât să ne minunăm de metodele pe care Tathagata le foloseşte pentru a ne aduce la acest stadiu.

Nembutsu ne cheamă: “vino imediat cu sinceritate şi intenţie corectă”. Această declaraţie exprimă foarte bine inima nembutsu-lui. Dacă o comparăm cu inima unei mame care îşi aşteaptă fiul rătăcitor să se întoarcă acasă, cuvintele: “vino imediat” pot fi citite prin: “te rog, vino acasă chiar acum” iar “cu sinceritate şi intenţie corectă”

prin “te implor”. “Te implor, vino acasă chiar acum” – momentul în care adevărata inimă a lui Buddha, care este mâhnită şi suferă din cauza fiinţelor, ajunge şi pătrunde în mintea noastră, chemarea lui Buddha devine dorinţa arzătoare a credincioşilor de a se întoarce la casa părintească, sau altfel spus, la “mintea fixată asupra rostirii nembutsu-lui”. Această transformare completă a minţii şi inimii noastre dă naştere unei legături indestructibile dintre puterea Legământului şi noi înşine, ca obiect al activităţii sale.

În esenţă, noua stare a minţii se referă la sentimentul de “a fi asigurat”[20]. Acest sentiment este vibraţia care continuă la nesfârşit în mintea unui om ce rosteşte nembutsu. Din momentul în care o auzim, ea continuă să apară, nedispărând niciodată. “Zgomotul “ făcut de patimile oarbe, ataşamente, dorinţa de faimă şi bogăţie nu se opreşte niciodată de-a lungul vieţii noastre, însă cu cât acesta devine mai mare, cu atât mai clar se aude nembutsu şi mai “asiguraţi” se simt cei care îl recită.
Odată, romancierul Takeo Arishima a spus: “În timp ce credeam că îl cunosc pe Dumnezeu, mi-am dat seama că doar cred că îl cunosc. După ce am realizat acest lucru, mintea mea a căzut într-o mare confuzie.”[21] Nu mă pot abţine să nu mă simt alături de el, deoarece declaraţia sa arată fragilitatea credinţei nesusţinută de lumina inimii lui Tathagata ce doreşte să salveze toate fiinţele sensibile.

În conformitate cu un cercetător al lui Martin Luther, şi acesta a trecut printr-o luptă teribilă pentru a atinge credinţa. Era neliniştit de faptul că nu putea avea credinţă în Dumnezeu în ciuda eforturilor sale disperate. Acest lucru l-a făcut să se considere un păcătos lipsit de orice speranţă. Problema sa nu era că se îndoia de existenţa lui Dumnezeu ci că nu se putea simţi aproape de el. Pentru Luther, Dumnezeu nu era deloc asemenea lui Kannon Bosatsu (în s*anscrită* Bodhisattva Avalokitesvara)[22], întotdeauna paşnic, cald şi iubitor, ci aspru şi sever, la fel de cumplit ca regele Yama (conducătorul iadului), în exterior părând furios şi plin de ură iar în interior fiind aspru, fără nici un pic de milă şi îngăduinţă. A-i spune cuiva să aibă credinţă într-un astfel de Dumnezeu este la fel de inacceptabil ca a-i cere lui Mitsuhide să aibă încredere în Nobunaga.[23] Dar chiar şi aşa stând lucrurile, Martin Luther a făcut tot ce a putut pentru a-l afirma pe Dumnezeu ca Părinte al întregii creaţii. În acest proces al căutării, a trebuit să ţină sub control patimile oarbe care îşi ridicau în permanenţă capul şi îl împiedicau în eforturile sale. La sfârşitul acestei lupte era complet epuizat şi nu a avut încotro decât să recunoască incapacitatea lui de a atinge credinţa prin eforturile personale – exact acesta a fost momentul în care Luther a atins adevărata credinţă în Dumnezeu. Totuşi, asta nu a însemnat sfârşitul luptei. Chiar şi după acest eveniment, în conformitate cu afirmaţiile acelui cercetător, a trebuit să repete acelaşi tip de luptă când dorinţa de a rezista şi a-l nega pe Dumnezeu se întorcea din când în când în sufletul lui.

Ori de câte ori auzim o astfel de povestire, ne dăm seama de şansa pe care o avem prin întâlnirea cu nembutsu. Dacă aceasta nu ar fi avut loc, probabil că am fi fost şi noi chinuiţi de o credinţă instabilă. Nu putem trăi fără nembutsu.
Nembutsu este întotdeauna însoţit de sentimentul de a fi “asigurat”. Din momentul în care “mintea concentrată pe rostirea nembutsu-lui” apare, sentimentul de a fi “asigurat” nu ne lasă niciodată să ne îndepărtăm de nembutsu. Nu este vorba de faptul că îl ţinem în noi cu o voinţă putenică, ci că Puterea în care ne punem toată credinţa noastră ni-l dă într-una, fără încetare.

Shinran Shonin m-a introdus în lumea nembutsu-lui. Prin vorbă sau cuvântul scris, prin toate mijloacele posibile, mi-a arătat inima nembutsu-lui, în aşa fel încât chiar şi un idiot ca mine să poată experimenta sentimentul de a fi asigurat. În opinia mea, Shinran este singurul şi cel mai mare ghid din toate timpurile pe "Calea fără de oprelişti".

O biografie a Profesorului Eikichi Ikeyama
de regretatul Rev. Masao Hanada

Profesorul Ikeyama s-a născut în anul 1873, în oraşul Tokyo, într-o familie ce aparţinea de multe generaţii şcolii Jodo Shinshu. Mama lui a avut în mod special o mare influenţă asupra vieţii sale religioase, spunându-i de multe ori povestiri şi luându-l cu ea la prelegeri despre Dharma. Când era grav bolnavă îi spunea: "S-ar putea să mor de data asta. Dacă mor, voi merge în Tărâmul Pur. Şi tu trebuie să atingi credinţa şi să vii acolo după mine, altfel nu ne vom mai întâlni niciodată. Trebuie să faci tot ce poţi ca să atingi credinţa. Dar dacă nu se va întâmpla asta, e în regulă şi aşa. Voi veni după tine din Tărâmul Pur."

Aceasta se întâmpla când Ikeyama era în şcoala generală. Totuşi, cuvintele mamei sale i-au rămas adânc întipărite în inimă până la maturitate şi îl aduceau înapoi în lumea credinţei ori de câte ori simţea că se îndepărta de ea. Până la 20 de ani şi-a dezvoltat foarte mult introspecţia şi simţea din ce în ce mai mult că învăţăturile buddhismului Shin spuneau adevărul despre realitatea vieţii.

A studiat limba germană la nou înfiinţata şcoală germană (actuala Universitate Dokkyo) împreună cu Shinpei Goto, predând apoi la şcolile Gakushuin.

În 1898 guvernul a prezentat parlamentului un proiect de lege care propunea aşezarea tuturor organizaţiilor religioase sub control guvernamental. Împotriva acestei încercări de a încălca libertatea credinţei, Ikeyama, Jokan Chikazumi, Shinpei Goto şi alţii şi-au unit forţele sub conducerea Eminenţei sale Koen Otani, liderul Jodo Shinshu Otani-ha, reuşind să forţeze guvernul să retragă legea. Ca recunoştinţă pentru contribuţia lor, Higashi Hongwanji l-a trimis pe Ikeyama şi Chikazumi în Europa între anii 1900 – 1902. În acel interval de timp Chikazumi a studiat religiile lumii iar Ikeyama salarizarea muncitorilor şi munca de asistenţă socială.

După întoarcerea în Japonia, Ikeyama a fost numit profesor la Universitatea Shinshu din Sugamo, Tokyo (în prezent Universitatea Otani). În 1903 a înfiinţat în Kanda-Suda-cho din Tokyo, compania de tutun Tokukosha pentru a pune în practică cercetarea sa îndelungată asupra bunăstării sociale. A beneficiat de susţinerea multor oameni din sectorul public şi privat, inclusiv prim ministrul de atunci, Katsura.

Totuşi, în 1904 a izbucnit războiul ruso-japonez iar afacerile cu tutun au intrat sub monopol guvernamental. Întreprinderea lui Ikeyama a fost grav afectată, fiind obligat până la urmă să o închidă. Pe lângă asta, a început să sufere de o boală de piele ce se agrava pe zi ce trece şi a demisionat din funcţia de profesor la Universitate. Rămăsese şomer într-un oraş ca Tokyo şi trăia într-o perpetuă agonie mentală şi financiară. În această perioadă Ikeyama şi soţia sa au început să citească *Tannisho* sub îndrumarea preotului Jokan Chikazumi, la reşedinţa acestuia pe nume *Gudo-gakusha*, - primul impuls în viaţa spirituală de mai târziu.

În 1906, când avea 33 ani, Ikeyama s-a mutat la Osaka. După un timp s-a vindecat complet şi la 35 ani s-a putut angaja la Liceul nr. 6 din Okayama cu ajutorul lui Seitaro Sawayanagi şi Rev. Chikazumi.

În Okayama nu era un om bogat dar ducea o viaţă liniştită, foarte importantă pentru un căutător al credinţei. Ulterior zicea: "Liniştea şi sărăcia sunt cu adevărat folositoare. Amândouă au devenit frâul şi zăbala care ne-au condus minţile, asemănătoare cu caii de cursă, pe poarta credinţei."

Oamenii din Okayama l-au primit pe Ikeyama ca pe un devotat adept Jodo Shinshu, însă el era conştient de dificultăţile pe care le avea în rostirea nembutsu-lui. Ori de câte ori se îndoia de existenţa lui Buddha, devenea înfricoşat până la durere de

faptul că ar putea continua la nesfârşit ciclul naşterii şi al morții. Însă chiar şi aşa, introspecția personală a devenit din ce în ce mai adâncă. Multe ocazii au apărut când s-a confruntat direct cu adevărata sa personalitate. Pierdut definitiv în confuzie, a ajuns în acel punct al "disprețului total de sine". "Motivul principal al acțiunilor mele este dorința de faimă", gândea Ikeyama. "Sunt egoismul însăşi. Conştiința mea este neputincioasă, complet dominată de egoism. Aflându-mă în această stare nici chiar celebritatea nu mai are nici un sens". Copleşit de karma sa rea şi incapabil să găsească cale către adevărata eliberare, se afunda tot mai mult în abisul disperării.

Închizându-se în studiu, Ikeyama citea cărți despre religie şi căuta calea către adevărata credință, însă toate eforturile sale erau în van. Incapabil să mai stea aşezat la birou, s-a prăbuşit la pământ. "Ah, cât de mult mi-aş dori să obțin adevărata credință!" Concentrându-şi mintea şi inima asupra acestui punct, şi-a adus aminte de următorul pasaj din *Tannisho*:

"Pentru mine Shinran, nu mai există nici o altă cale decât să mă încred în cuvintele iubitului meu învățător care spunea că suntem salvați de Buddha Amida doar recitând nembutsu."

Profesorul Ikeyama povestea mai târziu că aceste cuvinte au apărut pe podea cu litere de aur. El scrie în cartea sa *Experiența Tariki-ului absolut*:

"Asta e! Mi-am zis mie însumi. Am citit 'Ikeyama' în locul lui 'Shinran', apoi 'Shinran' în locul 'iubitului meu învățător'. Imediat ce am repetat propoziția, nembutsu a şi apărut pe buzele mele ca un şuvoi de neoprit, de parcă s-ar fi rupt un dig de pe un munte înalt. Lumina a apărut. Întunericul a dispărut. Am atins frânghia trimisă pentru a mă salva. Singurătatea, neputința şi golul care îmi închisese până atunci mintea şi inima au fost şterse de fiecare rostire a nembutsu-lui. În locul lor, sentimentele de asigurare, recunoştință şi bucurie mi-au umplut mintea şi inima asemenea mareei care se întoarce. Mi-am dat seama că acesta este gustul credinței de nezdruncinat."

Întâmplarea a avut loc în 1913 când Ikeyama avea 40 ani.

În vara lui 1916, la Hiroshima, a ținut o prelegere intitulată "Schimbarea inimii are loc doar o singură dată". Rev. Chikazumi, prezent acolo, a fost foarte încântat de ea.

Totuşi, în toamna anului următor, soția sa, doamna Seiko Ikeyama, a fost diagnosticată cu un cancer la stomac în stadiu terminal. La început a fost profund şocată şi demoralizată. Însă cu acea ocazie s-a trezit către compasiunea lui Tathagata şi s-a eliberat de tristețea puternică ce îi cuprinsese sufletul, devenind astfel un serios practicant nembutsu.

În Mai 1918, doamna Ikeyama a murit. În scrisoarea sa către Rev. Chikazumi spunea că a ajuns să înțeleagă sensul cuvintelor "valurile furioase ale patimilor oarbe sunt liniştite". Profesorul Ikeyama a publicat traducerea în germană a *Tannisho* în memoria ei. Aceasta a fost prima traducere într-o limbă străină a celebrei lucrări.

În 1920 mama sa a murit la o vârstă înaintată. În acea perioadă, unele persoane care citiseră ediția germană i-au cerut să o retraducă în japoneza modernă uzuală. Ca urmare a cererii lor a publicat *Iyaku Tannisho (O traducere modernă şi interpretativă a Tannisho)*, în memoria mamei sale.

În 1922 a publicat *Zettai-Tariki to Taiken (Experiența Tariki-ului absolut)* carte scrisă cu intenția de a-şi clarifica propria înțelegere a învățăturilor. În acest an eu (Rev. Hanada) am intrat în Liceul nr. şase şi am audiat cursuri de limba germană în fiecare zi, direct de la Profesorul Ikeyama. Am fost foarte mult influențat şi ghidat de către el, fiindu-mi în acelaşi timp şi meditator.

Există un pasaj în *Tannisho*: "Pentru că oare cum este posibilă intrarea prin unica poartă a practicii uşoare dacă nu ajungem să ne bazăm cu bucurie pe un învăţător adevărat pe care condiţiile karmice ne fac să-l întâlnim?" De asemenea, Shinran Shonin declară într-unul din poemele sale scrise în japoneză: "De-a lungul nenumăratelor kalpa de naşteri şi morţi succesive, nu am devenit niciodată conştient de condiţiile karmice pregătite pentru eliberarea mea; dacă nu ar fi existat Maestrul Genku (Honen) aş fi trăit şi această viaţă degeaba." Şi totuşi, cât de prost am fost eu, Hanada! Nu mi-am dat seama că Profesorul Ikeyama era un adevărat practicant nembutsu. Observând cum atâţia prieteni de-ai mei îl respectau, am crezut că era doar un om deosebit şi nimic mai mult. Între timp devenisem interesat de Biblie şi ascultam intens predicile din biserică. Însă nu reuşeam să cred în Dumnezeu creatorul şi nici să simt iubirea lui absolută. Îmi devenea din ce în ce mai clar că eram o fiinţă egoistă şi incapabilă de iubire. Apoi, m-am alăturat lui Ittoen, în Kyoto, pentru a mă angaja într-o viaţă de muncă umilă. Însă chiar şi acolo, fiind un om foarte vanitos şi mândru, nu am reuşit să devin cu adevărat smerit. Mă pierdusem definitiv în propria mea ignoranţă infinită. În timp ce rătăceam aiurea în deşertul întunecat asemenea unui câine vagabont, unchiul meu mi-a dat o copie după *Tannisho*. Când am început să devin interesat de ea mi-a spus că foarte puţini oameni au citit această carte la fel de profund ca Profesorul Ikeyama şi că ar trebui să îl vizitez şi să ascult preegerile lui. În acest mod am fost motivat să îl vizitez pentru prima oară. În Liceul şase exista deja un "Shinran-kai", adică un grup de studiu al operelor lui Shinran. Am ascultat prelegerile sale din fiecare lună despre *Tannisho* şi l-am vizitat acasă împreună cu câţiva prieteni.

Mulţi elevi s-au adunat să îl asculte la începutul anului şcolar, însă către final numărul a scăzut la cinci sau şase. Ne simţeam stânjeniţi în această mică adunare şi vinovaţi că îl sileam să treacă prin calvarul ţinerii acelor prelegeri. El însă ne-a surprins cu următoarele cuvinte: "Nu vă faceţi probleme. Acesta a fost un an bun. Sunt recunoscător pentru faptul că cinci persoane au ascultat cursurile mele timp de un an întreg". Deşi am acum şaptezeci de ani, îmi amintesc cu drag aceste cuvinte ale profesorului Ikeyama, în special când mă gândesc că cei care l-au ascultat atunci au continuat să recite nembutsu toată viaţa lor.

A mai spus de asemenea un alt lucru pe care nu îl pot uita: "Cu toţii aveţi mulţi ani de trăit de acum încolo şi sunteţi plini de speranţă, aşa că s-ar putea să nu înţelegeţi cu uşurinţă esenţa cuvintelor lui Shinran din *Tannisho*. Însă vă rog să ascultaţi ce am să vă spun acum. Odată auzite, cuvintele credinţei vor rămâne în mintea voastră şi într-o bună zi ele vor căpăta sens, aşa cum seminţele odată plantate răsar primăvara sau cum o cicatrice pe un vlăstar de bambus devine mult mai vizibilă odată cu creşterea lui."

Cam în aceaşi perioadă, al doilea fiu al său era bolnav de carie costală şi a trebuit să se opereze pentru a-i fi îndepărtate câteva coaste. Ikeyama a zis în timp ce stătea lângă patul său: "Părintele şi copilul par separaţi însă de fapt ei nu sunt deloc aşa. Chiar înainte ca copilul să spună că doreşte ceva, părintele a şi înţeles nevoile lui şi este gata să dea. Această ocazie mi-a oferit marea şansă de a simţi inima lui Buddha." Apoi a exprimat această conştientizare religioasă în următoarele poeme:

Ce trist şi dureros este să vezi cum fiinţele sensibile
Se scufundă şi plutesc neîncetat
În oceanul naşterii şi al morţii
Datorită karmei lor rele.

Încă de la începutul fără de început al timpului

Amida s-a gândit numai la mine
Şi mi-a întins mâna lui salvatoare,
Pentru că sunt copilul lui.

Nu pot uita celebrul incident cu câinele său care fusese prins de un hingher. În acea zi Profesorul Ikeyama trebuia să ne dea testare la limba germană, însă nu a apărut deloc la şcoală. În dimineaţa respectivă, o vecină s-a grăbit să-l anunţe că un hingher îi luase câinele. După multă ceartă el şi hingherul s-au dus la poliţie, reuşind până la urmă să îşi recupereze câinele. Acesta nu avea nici o vină, spunea el, ci a fost prins din cauza neglijenţei stăpânului. Când şi-a văzut cîinele strigând disperat după ajutor, nu a putut sta nemişcat şi să nu facă nimic. În ultimii săi ani, Ikeyama a folosit această întâmplare pentru a explica inima lui Buddha.

În jurnalul personal, pe data de 17 Februarie 1924, scrie:

"Am fost mult timp implicat în chestiuni sociale şi religioase. Cu douăzeci de ani în urmă am început o afacere pentru a contribui la binele public, însă până la urmă nu am reuşit să fac nimic. Şi în zilele noastre din ce în ce mai mulţi oameni promovează programe sociale.

De când am întâlnit religia, în urmă cu zece ani, am început să mă implic din ce în ce mai mult în ea. Aşadar, nu mai sunt de nici un folos în mişcarea socială. Însă de acum încolo îi pot ajuta pe cei care sunt în căutarea religiei. Nu mă amăgesc cu faptul că oamenii vor fi vreodată la fel de interesaţi de religie precum sunt de bunăstarea socială, însă cu cât sunt atacate mai multe probleme sociale, cu atât mai mult se va simţi nevoia de religie. Cu alte cuvinte, orice încercare de a rezolva problemele sociale trebuie să îşi aibă fundamentul în introspecţia religioasă. Problemele societăţii şi ale religiei sunt asemenea celor două feţe ale aceleiaşi monezi. Foarte puţini oameni au înţeles acest adevăr şi încă şi mai puţini sunt cei care lucrează cu această convingere."

În vara anului 1924, Profesorul Ikeyama a acceptat o catedră la liceul Konan, lângă Kobe. Nu a spus nimic de această schimbare până la începutul vacanţei de vară când i-a anunţat deodată pe trei dintre elevii care încă audiau cursurile sale despre *Tannisho*. Ne-a invitat la cină pentru a-şi lua la revedere de la noi. La un moment dat ne-a spus: "În *Tannisho* există următorul citat din Shinran Shonin: 'Dacă o cauză karmică din trecut ne îndeamnă într-un anume fel vom comite orice fel de faptă.' Suntem plini de patimi oarbe şi capabili oricând să comitem fapte rele, aşa că nu ştim niciodată ce am putea face în viitor. Sunt însă recunoscător lui Shinran Shonin pentru că ne-a spus acest lucru şi cu toate acestea nu ne părăseşte niciodată indiferent de acţiunile noastre."

Cuvintele lui au rămas adânc întipărite în mintea mea şi patru ani mai târziu, când eram în agonie şi nu mai suportam conştientizarea propriei mele naturi întunecate, mi-am adus aminte că Shinran Shonin ştia deja cine sunt cu adevărat şi că era întotdeauna alături de mine. Acest gând m-a salvat din disperarea adâncă ce mă cuprinsese. După aceea m-am dus la mormântul tatălui meu, i-am mulţumit şi am plecat acasă la Profesorul Ikeyama pentru a-i povesti această întâmplare.

Când Ikeyama preda la liceul Konan ţinea de asemenea prelegeri la Bukkyo Kaikan (Sala buddhistă) din Ashiya, citind de asemenea *Tannisho* la clădirea Dojima din Osaka pentru Asociaţia studenţilor buddhişti. Pe baza stenogramei acelor prelegeri a fost publicată cartea *Shin wo Iku Tabibito* sau *Călător pe Calea Credinţei*.

În 1928 Ikeyama s-a căsătorit cu Tomoko, a doua soţie. În anul următor a fost invitat să predea la Universitatea Otani. Cam în aceeaşi perioadă a fost invitat de

Kyoto Gakusei Shinran Kai (Asociația pentru studiul lui Shinran a studenților din Kyoto) să țină o prelegere la Itsuya. Acolo a citit un *haiku* scris de el însuşi:

Iată-l pe Tathagata
Apărând pe neaşteptate înaintea mea,
Briza primăverii.

Ne-a explicat că atunci când era grav bolnav de rinichi, al treilea fiu al său, Kokichi, elev la liceul Konan, a crezut la un moment dat, din diferite motive, că i se apropie sfârşitul şi a rostit nembutsu imediat ce l-a văzut pe tatăl său. Ikeyama a spus studenților săi: "Am fost întotdeauna foarte preocupat de propria mea karmă şi nu mă gândeam decât că Tathagata va proteja un astfel de om precum eu însumi. Însă când l-am văzut pe fiul meu recitând nembutsu am simțit că îl întâlnesc pe Buddha față în față."

În toamna anului 1929, Ikeyama s-a mutat la noua reşedință din Rengedani. Kyoto Gakusei Shinran Kai îi cerea adeseori să țină prelegeri iar membrii săi îl vizitau regulat acasă pentru a-i cere îndrumare. El zicea mai întotdeauna: ""Pentru mine Ikeyama, nu mai există nici o altă cale decât să mă încred în cuvintele lui Shinran Shonin, care spunea că suntem salvați de Buddha Amida doar recitând nembutsu." Întotdeauna îşi încheia prelegerile cu aceste cuvinte, chiar şi după ce cita mult din Nietzsche şi Goethe.

Mai mult decât atât, Ikeyama călca pe urmele lui Shinran care spunea: "Eu Shinran nu am nici măcar un singur discipol". Era un om gata oricând să asculte cu mare atenție problemele celorlalți. Apoi zicea: "Ah, deci aşa!" după care la un moment dat rostea nembutsu. Simțeam că mă înțelege pe deplin ori de câte ori mergeam să vorbesc cu el şi că totul în viața sa se transformase în nembutsu.

Cam din anul 1933 a suferit de multe boli complicate, precum întărirea arterelor, probleme cu inima şi emfizem pulmonar. Prin 1935 starea lui s-a înrăutățit foarte rău dar din fericire şi-a revenit. Şi-a descris trăirile religioase din acele zile în capitolul "Doar nembutsu" din cartea *Buddha şi omul*. A fost de asemenea foarte bucuros când fiul cel mare, Toshio, s-a întors să îl vadă tocmai din Peru.

Uneori profesorul Ikeyama ținea adunări acasă şi vorbea cu oamenii despre învățătură. A fost însă nevoit să se retragă de la Universitate din cauza bolii şi ducea o viață liniştită.

Cam în acea perioadă, Toshiro, al doilea fiu al său, a fost arestat şi dus la o închisoare de lângă Yamashina datorită opresiunii guvernamentale asupra unor anumite ideologii. Când soția sa l-a vizitat pe Toshiro, acesta i-a cerut să îi spună tatălui său că a început să recite nembutsu. Ikeyama a fost nespus de bucuros la primirea acestei veşti. Când l-am vizitat, m-a informat plin de fericire: "Toshiro a început să spună nembutsu. Vă mulțumesc tuturor pentru grija pe care o manifestați față de el."

Când Profesorul Ikeyama a murit, Toshiro a compus următorul poem:

Tată şi fiu

Mult, mult timp, Tatăl a aşteptat
Gândindu-se la fiul său şi plângând în vis,
El singur ducând povara unei vieți de lacrimi.
"Mergi pe calea pe care o alegi tu
Şi dacă nu mai ai nici o putere şi nici o speranță

Întoarce-te acasă oricând”
Suportând jignirile oamenilor
Mult, mult timp, Tatăl a aşteptat.

În 1937 a publicat *Buddha şi omul* ca răspuns la cerererile insistente ale editorului Chojiya.
În 1938 sănătatea lui s-a deteriorat rapid şi pe 8 Noiembrie “respirația nembutsu i s-a oprit”. Cu câteva zile înainte Ikeyama a chemat-o la el pe fiica cea mai mică, Aiko, şi i-a spus: “Ai fost întotdeauna fericită alături de mine, însă nu mai pot trăi mult timp ca să îți fiu aproape. Aiko, te rog, recită nembutsu.” Aiko a simțit că dacă nu ar fi spus nembutsu atunci el ar fi plecat pentru totdeauna, aşa că a rostit cuminte Namo Amida Butsu, Namo Amida Butsu. Tatăl său era foarte mulțumit şi a spus: “Acum Aiko recită nembutsu. Mama ta care a murit şi actuala mamă vor fi fericite. Amândouă sunt fericite."
Soției sale, Tomoko şi copiilor le repeta: “Ce trist sunt când mă gândesc la voi! Namo Amida Butsu.” Doamnei Tomoko ce plângea la gândul iminentei despărțiri, i-a oferit cadou nembutsu, spunându-i: “Aş vrea să trăiesc mai mult pentru tine, însă nu pot deoarece mi-a sosit sfârşitul. Nu şovăi în rostirea nembutsu-lui. Vom fi în continuare uniți prin nembutsu.”
Ultimele sale cuvinte audibile au fost următoarele:

Nimic nu rămâne
Nimic nu rămâne
Decât doar nembutsu
Decât doar nembutsu
Ce frumos!
Ce minunat!

În timp ce suferea cumplit, a şoptit zâmbind şi întrerupt aceste versuri.

Ceremonia funerară a fost ținută pe 12 Noiembrie la Jushin Kaikan în fața templului Higashi Hongwanji. Mulți admiratori au venit din diferite părți ale Japoniei. Profesorului Ikeyama i-a fost oferit numele buddhist Muge-in Shaku Ichido Eishinshi.

Mulți oameni au participat la prima comemorare anuală, cu această ocazie fiind publicat şi albumul memorial *Yobikodori*. De asemenea, la fiecare sfârşit de Octombrie câțiva oameni se întâlneau la templul Jojuji unde trăieşte Rev. Tokuso Sakakibara şi este aşezată cenuşa lui Ikeyama, cu sentimentul că în acest fel pot fi din nou împreună cu el. An de an însă, numărul celor prezenți a fost din ce în ce mai mare, organizându-se până la urmă Asociația Ichido-kai.
În 1964, la a 27-a comemorare a fost ridicată o piatră memorială în incinta templului Jojuji. Pe o parte este inscripționat Namo Amida Butsu după scrisul originar al lui Ikeyama iar pe cealaltă sunt trecute cuvintele lui Shan-tao, “Vino acum cu sinceritate şi intenție corectă”. Lângă ea se află interpretarea unică a lui Ikeyama: “Te implor, vino imediat.”
Sunt convins că lumina ce izvorăşte din inima lui Ikeyama va continua să lumineze şi să pătrundă adânc în mintea şi inima celor care citesc cuvintele sale.

(Această biografie a profesorului Ikeyama a fost scrisă de regretatul Rev. Masao Hanada pentru a doua tipărire a cărții *Buddha şi omul*, publicată în 1974 cu ocazia celei de a 37-a comemorări a morții sale.)

Note

1. Marea Trezire – Expresia originală folosită folosită de Ikeyama este “Oinaru ukeire”, ceea ce în traducere add literam înseamnă “marea acceptare” sau “marea primire”. Ikeyama foloseşte această expresie pentru a indica situaţia în care un om conştientizează incapacitatea sa de a atinge naşterea în Tărâmul Pur prin propriile eforturi şi se trezeşte către lucrarea lui Buddha Amida care încearcă în continuu să îl salveze, în ciuda faptelor rele pe care le-a îndeplinit în această viaţă sau în celelalte.

2. Zarathustra – Ikeyama se referă la cartea lui Friedrich Nietzsche *Aşa grăit-a Zarathustra*.

3. Superman – A nu fi confundat cu popularul film sau desen animat. Walter Kaufmann, traducătorul în limba engleză a lui *Aşa grăit-a Zarathustra* foloseşte termenul “overman” (în româneşte “mai presus de om”) ca echivalent pentru germanul “übermensch” utilizat de Nietzsche. Kaufmann oferă următoarele explicaţii:

“Zarathustra vorbeşte despre moartea lui Dumnezeu şi proclamă pe cel mai presus de om. Credinţa în Dumnezeu, ca fapt cultural, a murit şi orice “sens” al vieţii ca având un scop supranatural a dispărut definitiv. Acum totul depinde de om în a oferi vieţii sale un sens prin ridicarea lui deasupra animalelor şi a fiinţelor prea omeneşti. Ce altceva este natura umană dacă nu un eufemism al inerţiei, o condiţionare culturală şi ce suntem noi înainte de a face ceva pentru noi? Aşa numita noastră natură umană este exact ceea ce ar trebui depăşit: iar omul care a depăşit-o este cel pe care Zarathustra îl numeşte cel mai presus de om.”
(Kaufmann, *op. cit.* p.3)

4. Fiinţe obişnuite – În contrast cu înţelepţii din vechime care puteau urma practici religioase foarte grele pentru a atinge Iluminarea, noi, fiinţele obişnuite, nu avem nici voinţa şi nici capacitatea de a le copia exemplul. Expresia este o traducere a cuvântului “bonjin”, un echivalent pentru “bonbu”, tradus în mod obişnuit prin “fiinţe obişnuite şi ignorante” şi folosit de Shinran. Cuvintele “incapabili să renunţăm la această lume a suferinţei” sunt din capitolul nouă al *Tannisho*, “ne scufundăm ……
….faimei şi profitului personal” din “Capitolul despre adevărata credinţă “ a lucrării *Kyogyoshinsho* iar termenul “supraom” este, aşa cum am menţionat mai sus, din Nietzsche.

5. Călătorul, Râurile de apă şi foc – Ikeyama se referă la faimoasa parabolă a Celor două râuri şi a căii albe citată de Shinran în “Capitolul despre adevărata credinţă” din *Kyogyoshinsho*. Ea provine însă din *Comentariu după Sutra Contemplaţiei* de Shan-tao. Iată aici o prezentare a acestei parabole şi un comentariu:

“Către toţi aspiranţii la naşterea în Tărâmul Pur: voi prezenta acum o parabolă, pentru a proteja Credinţa lor şi pentru a o apăra împotriva atacurilor acelora care împărtăşesc viziuni ne-buddhiste, greşite şi iluzorii. Care este această parabolă?

Să ne imaginăm că un om călătoreşte o sută de mii de li înspre vest. Mergând el aşa, întâlneşte deodată două râuri: unul de foc, ce se întinde înspre sud iar celălalt de apă, ce se întinde înspre nord. Cele două râuri sunt fiecare late de o sută de paşi şi de neimaginat de adânci, întinzându-se la nesfârşit către nord şi sud. Acolo unde se întâlnesc se află o cale albă, lată de aproape un metru. Această cale este lungă de o sută de paşi, de pe ţărmul de est până pe ţărmul de vest. Valurile apei stropesc iar flăcările cad din când în când arzând calea. Valurile şi flăcările urmează repetat şi fără oprire.

Acest călător a mers deja departe în câmpia imensă unde nu există nici ţipenie de om. Deodată însă, apar ca din senin mai mulţi bandiţi şi animale fioroase. Văzându-l singur, încep să se apropie cât mai repede de el, întrecându-se între ei care să îl ucidă primul. Temându-se de moarte, el fuge imediat înspre vest. Când însă vede acest râu imens, îşi spune lui însuşi: 'Acest râu se întinde la nesfârşit către sud şi nord. Văd o cale albă în mijloc dar este prea mică. Deşi cele două ţărmuri nu sunt prea departe unul de altul, cum voi putea trece eu dincolo? Fără îndoială că voi muri în această zi. Când mă întorc înapoi văd bandiţi şi animale fioroase care se apropie de mine din ce în ce mai mult. Dacă încerc să fug înspre sud or înspre nord, văd animale oribile şi insecte veninoase întrecându-se unele cu altele care să mă atace prima. Dacă o iau înspre vest, voi cădea cu siguranţă într-unul din cele două râuri de apă şi foc.'

Groaza sa în acest moment este de nedescris. Aşa că se gândeşte în mintea lui: 'Dacă mă întorc acum, voi muri; dacă stau, voi muri; dacă merg înainte, voi muri de asemenea. Din moment ce nu pot scăpa de moarte în nici un fel, voi urma totuşi această cale. Deoarece există o cale, înseamnă că este posibil să traversez râurile'.

Când i-a apărut în minte acest gând, el aude deodată o voce de pe malul estic, îndemnându-l: 'Urmează această cale cu hotărâre. Nu există nici un pericol de moarte. Dacă rămâi aici, vei muri.' Din nou, aude o altă voce de pe ţărmul de vest care îl cheamă: 'Vino imediat cu sinceritate şi intenţie corectă. Te voi proteja. Nu te teme că poţi cădea în apă sau în foc.' Din moment ce călătorul aude această voce îndemnându-l de pe acest ţărm şi chemându-l de pe celălalt, el se decide trup şi suflet să urmeze calea şi porneşte imediat fără nici o îndoială sau frică.

Cum face primul sau al doilea pas, aude vocile bandiţilor de pe ţărmul estic, 'Vino înapoi! Această cale este înşelătoare. Nu o poţi traversa. Vei muri cu siguranţă. Noi nu avem nici o intenţie rea în ceea ce te priveşte.' Deşi aude aceste voci, călătorul nici măcar nu se uită în spate. În timp ce merge cu sinceritate şi drept înainte pe această cale, ajunge cât ai clipi pe ţărmul de vest şi este acum liber de orice pericol. Acolo, îl întâlneşte pe prietenul său bun iar bucuria lui nu are sfârşit."

Acest călător ce rătăceşte în "câmpia imensă unde nu există nici ţipenie de om" ne reprezintă pe noi, mergând prin deşertăciunea vieţii şi neavând şansa să întâlnim un bun învăţător spiritual.

Drumul este lung şi anevoios iar deodată ne aflăm înaintea celor două râuri, de foc şi de apă. Apa reprezintă lăcomia şi setea sau dorinţele pătimaşe iar focul reprezintă mânia şi ura. De fapt, călătorul nu stă înaintea celor două râuri şi aşteaptă să ia o decizie dacă să înainteze sau nu, ci este scufundat până la gât în patimile sale. Situaţia lui este disperată. Bandiţi şi animale fioroase i-au dat de urmă şi se întrec în a-l ajunge şi a-l ucide. Aceştia, care pretind că îi sunt de fapt prieteni, reprezintă patimile şi iluziile sale. Călătorul este înfricoşat şi nu vede nici o modalitate de scăpare. Din spate, din stânga şi din dreapta lui, primejdiile sunt tot mai ameninţătoare. Râurile se întind la nesfârşit pentru că nesfârşite sunt patimile, iluziile, ura şi lăcomia sa. O cale albă se află înaintea lui însă este îngustă – simbol pentru posibilitatea foarte mică a trezirii credinţei într-o minte plină de patimi oarbe – şi biciuită în permanenţă de focul şi apa celor două râuri. Se îndoieşte, nu crede că va supravieţui nici măcar dacă ar urma acest drum, însă decide: "din moment ce nu pot scăpa de moarte în nici un fel, voi urma totuşi această cale. Deoarece există o cale, înseamnă că este posibil să traversez râurile." Se gândeşte să înfrunte totul prin puterea personală, acţionând din curajul omului disperat. "Nu am nici o altă soluţie, trebuie să merg înainte, trebuie să îmi înfrunt teama, trebuie să fac un efort". În acel moment se petrece însă ceva minunat. Aude un glas de pe malul estic, unde se află el. Este glasul învăţăturii lui Buddha Shakyamuni care îl îndeamnă să meargă înainte.

Deci ascultă învăţătura buddhistă. Apoi, aude o chemare dinspre vest; este Buddha Amida care îi spune: "Vino acum!" Totul este dramatic şi încărcat de tensiune, primejdia de moarte este foarte aproape, iar chemarea lui Amida nu este una normală şi obişnuită ci grăbită şi intensă. De fapt el spune: "Te rog, te implor, vino acum, vino imediat, nu mai este timp!" Nu există nici o condiţie în chemarea lui decât să vină imediat şi cu toată încrederea, asta este ceea ce înseamnă "cu sinceritate şi intenţie corectă".

Parabola spune: "Din moment ce călătorul aude această voce îndemnându-l de pe acest ţărm şi chemându-l de pe celălalt, el se decide trup şi suflet să urmeze calea şi porneşte imediat fără nici o îndoială sau frică." Acesta este momentul trezirii credinţei în Legământul lui Amida, adică realizarea shinjin-ului sau a "inimii încrezătoare". Călătorul "aude" chemarea lui Buddha. Nu este o simplă auzire în sensul obişnuit al cuvântului ci implică înţelegerea şi acceptarea metodei de salvare oferită de Amida, care este Legământul salvării prin nembutsu. Observăm cum starea mentală a călătorului se schimbă radical odată cu această acceptare. Dacă înainte se hotăra cu greu, pentru că nu avea nici o altă soluţie, să urmeze calea albă, acum el ni se prezintă înaintea ochilor ca un om hotărât şi decis trup şi suflet să asculte chemarea binevoitoare şi să se bazeze pe ea. Nimic nu îl mai poate influenţa. Banditii din spatele lui strigă într-una şi încearcă să îl convingă să se întoarcă însă el nu le mai acordă atenţie: "deşi aude aceste voci, calătorul nici măcar nu se uită în spate". Traversarea căii are loc "cât ai clipi", adică uşor. Flăcările sau valurile care biciuiesc cărarea nu mai sunt menţionate deloc după ce călătorul atinge încrederea deplină în Buddha. Nici o condiţie exterioară sau interioară, nu îi mai periclitează drumul. Se află aşadar în "stadiul de non-retrogresiune". Nu mai poate cădea şi nu mai poate fi amăgit de cei cu înţelegeri diferite, care au viziuni greşite ori care urmează alte practici.

Totul se întâmplă uşor şi lin deoarece acum nu mai este purtat de voinţa sa personală ci de puterea nembutsu-lui. Stă scris în Tannisho: "Nici un rău nu poate împiedica lucrarea Legământului Principal al lui Amida". Karma personală, fie ea bună sau rea, nu mai are nici un efect.

Ajuns pe ţărmul de vest " îl întâlneşte pe prietenul său bun iar bucuria lui nu are sfârşit". Aceasta înseamnă atingerea Iluminării complete, a Nirvanei, întâlnirea şi unitatea cu Buddha Amida. Bucuria fără de sfârşit indică "naşterea fără de naştere", adică sfârşitul suferinţei ca fiinţă supusă naşterii şi morţii.

Rev. Sakakibara spunea: "Calea albă este calea lui Namo Amida Butsu cu o lărgime de aproape un metru. Această aparent îngustă şi fragilă cale a fost întinsă de Amida de pe ţărmul Iluminării către acest ţărm al iluziei.

Le spun adesea oamenilor că Amida a muncit de fapt el însuşi să facă această cale, fixând stâlpi şi cărând stânci şi pământ. Şi mai mult decât atât, ne cheamă cu voce tare să venim. Aşadar, când începem să rostim Namo Amida Butsu, ne aflăm deja pe calea oferită de Amida. Tot ceea ce ne mai rămâne de făcut este să devenim conştienţi de acest lucru. În loc să ne uităm întotdeauna la picioarele noastre, ar trebui să privim înainte. Atunci, vom fi siguri că vom trece pe acel ţărm datorită puterii lui Amida. Această cale este deja întinsă pentru noi. Totul a fost deja aranjat, iar Amida plăteşte totul.

Tocmai am menţionat că Buddha Amida a cărat stânci şi pământ el însuşi pentru a construi calea cea albă. Cu toate acestea, bonno-urile (iluziile noastre) nu sunt material pentru cale ci condiţia pentru construcţia ei. Fără bonno-uri, nu am fi avut nevoie de nembutsu."

6. Depăşirea pe verticală – Termen tradițional care se referă la atingerea imediată a Iluminării, odată cu naşterea în Tărâmul Pur. Este folosit în contrast cu "depăşirea pe orizontală" – adică a depăşi naşterea şi moartea (a atinge Iluminarea) prin eforturi consecvente timp de multe vieți, comparată cu parcurgerea unui drum lung şi încurcat.

7. (Ishikawa) Takuboku (1855-1912) – poet din era Meiji. Şi-a început cariera ca romantic şi a scris spre sfârşitul vieții poezii ce aveau ca subiect probleme sociale.

8. Honen Shonin (1133-1212) – Fondatorul şcolii Jodo (Tărâmul Pur) şi ghidul spiritual al lui Shinran Shonin care îl numea "yoki hito" sau "iubit învățător". Honen punea accentul pe naşterea în Tărâmul Pur doar prin intermediul nembutsu-lui şi nimic altceva.

9. Shinaga – Numele unui loc din Kawachi, prefectura Osaka, unde există un mausoleu al prințului Shotoku (574-622 e.n.) pe care Shinran îl respecta ca fiind cel care a adus şi a stabilit buddhismul în Japonia. Se spune că Shinran l-a vizitat când avea 19 ani, ocazie în care prințul Shotoku i s-a arătat într-un vis şi i-a prevestit că mai avea de trăit doar zece ani de atunci înainte. După această întâmplare, Shinran a practicat Dharma cu şi mai multă seriozitate. La vârsta de 29 ani l-a întâlnit pe Honen şi s-a trezit către lucrarea Legământului Principal.

10. *Tannisho* – în traducere ad litteram "Plângere împotriva abaterilor de la adevăratul shinjin". În zilele noastre se consideră că a fost scris de Yuien, unul dintre discipolii de început ai lui Shinran, care a simțit nevoia imperioasă de a corecta viziunile greşite ce erau foarte răspândite după moartea Maestrului. Primele nouă capitole reprezintă citate ale cuvintelor lui Shinran aşa cum au fost ele memorate de Yuien. Ultimele nouă capitole sunt avertismente împotriva interpretărilor greşite şi abaterilor de la învățătura Maestrului. Această lucrare a infuențat enorm pe mulți buddhişti Jodo Shinshu din epoca Meiji, inclusiv pe Profesorul Ikeyama.

11. Tathagata – se traduce add litteram prin "cel care a a venit din Aşaitate" adică din "ceea ce este" – realitatea de dincolo de aparențe. Aşaitatea sau adevărul ultim, care este fără de formă, a luat o formă pentru a ghida ființele sensibile către salvare, adică, spre a deveni una cu Aşaitatea însăşi. Aici cuvântul Tathagata este sinonim cu Buddha Amida.

12. Legământul Principal – În conformitate cu Marea Sutră, Bodhisattva Dharmakara a făcut 48 de legăminte pentru a salva ființele sensibile din iluzie şi suferință. Împlinind aceste legăminte, el a devenit Buddha Amida. Mai ales cel de-al Optsprezecelea Legământ reprezintă ideea fundamentală a aspirațiilor sale, în care promite că va salva toate ființele sensibile care îi recită Numele de cel puțin zece ori cu sinceritate şi credință deplină.

13. Tărâmul Pur – Numit şi Tărâmul lui Buddha, Tărâmul Recompensei, Tărâmul Beatitudinii supreme, etc. A fost creat de Amida ca tărâm spiritual unde ființele sensibile ce se încred în el se nasc imediat şi sunt făcute să atingă Iluminarea supremă. Naşterea în Tărâmul Pur este numită "naşterea fără de naştere" adică atingerea naturii de Buddha. De asemenea, deşi această Naştere are loc efectiv după moartea fizică, adepții nembutsu o experimentează într-un fel încă din timpul vieții de aici care se desfăşoară în lumina Legământului Principal al lui Buddha Amida, ei fiind, în conformitate cu Shinran, egali cu toți Tathagata (vezi *Mattosho – Scrisorile lui Shinran*, traducere în limba română de Rev. Josho Adrian Cîrlea).

14. Devadatta, Ajatasatru, Vaidehi – În conformitate cu *Sutra Meditației*, Devadatta, care era vărul lui Shakyamuni, l-a instigat pe prințul Ajatasatru să îşi ucidă tatăl, pe regele Bimbisara din Magadha. Prințul a închis-o până la urmă şi pe mama sa, regina Vaidehi. Aceasta a căutat eliberarea din suferință, viață şi moarte invocându-l

pe Buddha Shakyamuni. Buddha a apărut înaintea ei şi i-a predicat *Sutra Meditației* din care se înțelege foarte limpede că până şi cele mai rele ființe sunt salvate de Compasiunea lui Amida după ce rostesc Namo Amida Butsu chiar şi numai de zece ori. Shinran declară în prefața de la *Kyogyoshinsho* că cele trei personaje citate aici sunt de fapt încarnări ale unor Bodhisattva care au pus în scenă toate acele evenimente pentru a face posibilă expunerea *Sutrei Meditației* de către Buddha Shakyamuni.

15. ”Confesiunea unui suflet frumos” de Goethe – Nu se cunoaşte titlul original al lucrării la care se referă Profesorul Ikeyama.

16. *Tariki* – Tradus adeseori prin expresia “Puterea Celuilalt”, reprezintă puterea Legământului Principal al lui Buddha Amida. Numit şi *jinen*, se referă la lucrarea adevărului ultim de a călăuzi către el ființele sensibile care sunt incapabile de atingerea Iluminării prin puterea personală. Totuşi, acestea nu se află în relație dualistă cu *tariki*. Un credincios adevărat realizează că este deja primit şi niciodată abandonat de puterea Legământului Principal.

> “El (Maestrul Shan-tao) explică faptul că, Shakyamuni, Amida şi Buddhaşii din cele zece direcții, toți având aceeaşi conştiință, se află întotdeauna aproape de ființele sensibile care recită nembutsu precum umbra de lucruri.” (*Mattosho – Scrisorile lui Shinran*, traducere în limba română de Rev. Josho Adrian Cîrlea, p.23)

17. Boala mea cronică – Vezi “O biografie a Profesorului Ikeyama” de Rev. Masao Hanada prezentată în această carte.

18. Myogo – Este un înscris ce reprezintă Numele lui Buddha Amida în formula “Namo Amida Butsu”, cu caractere chinezeşti. În Jodo Shinshu se pune la altar în locul sau alături de statuia lui Buddha Amida.

19. “Vino imediat cu sinceritate şi intenție corectă. Te voi proteja” – acest faimos pasaj apare în *Comentariu după Sutra Meditației* de Shan-tao (613-618), al cincilea patriarh al buddhismului Tărâmului Pur.

20. Sentimentul de “a fi asigurat” – Cuvântul japonez original pe care îl foloseşte Ikeyama este “tanomoshisa” ceea ce se traduce add litteram prin “demn de încredere” sau “pe care poți pune bază”. În conformitate cu Rev. Sakakibara şi soția sa Kazuko, “tanomoshisa” reprezintă stadiul final al evoluției spirituale a Profesorului Ikeyama. Dr. Toshikazu Arai crede că acest termen este asemănător cu *jinen*, folosit de Shinran către sfârşitul carierei sale religioase. Prin “tanomoshisa” Profesorul Ikeyama vrea să exprime eliberarea de efortul personal, trezirea completă către compasiunea lui Buddha Amida şi încrederea deplină în ea, căldura, eliberarea de diferite frici, şi aşa mai departe.

21. Arishima Takeo, *Oshiminaku Aiaw Ubau*. Tokyo: Shinchosha, 1986. Shincho Bunko, A-2-3, p. 11.

22. Kannon Bosatsu - “Cel ce priveşte plin de milă în jos”, Bodhisattva al Compasiunii. El şi Bodhisattva Seishi (Mahastamaprapta în sanscrită), îl însoțesc pe Buddha Amida în activitatea sa de a salva ființele sensibile.

23. A-i cere lui Mitsuhide să aibă încredere în Nobunaga – Acest pasaj se bazează pe adevărul istoric al revoltei lui Akechi-Mitsuhide împotriva lui Oda Nobunaga din 1582, ca urmare a repetatelor umilințe la care a fost supus, în conformitate cu relatările tradiționale, de celebrul stăpân.

Titluri publicate în seria traducerilor din buddhismul Shin

Un standard al credinței Shinshu, de Prof. Ryosetsu Fujiwara – 2001

Dezvoltarea practicii nembutsu & Buddhismul Shin – 2002
de Prof. Ryosetsu Fujiwara

Calea fără oprelişti, de Rev. Philipp Karl Eidmann – 2002

Gobunsho – Scrisorile lui Rennyo – 2002

Tannisho – Plângere împotriva abaterilor de la adevăratul shinjin – 2003

Mattosho – Scrisorile lui Shinran – 2004

Calea Trezirii, de Kosho Soga – 2005

Buddha şi omul, de Prof Eikichi Ikeyama – 2005